

آیت‌الله‌العظمی سبحانی

تولید علم زمانی ثمر بخش است که به جامعه منتقل شود

● تولید علم و معارف دینی در حوزه‌های علمیه، زمانی به بار می‌نشیند که این معارف به زبان ساده و قابل فهم برای عموم مردم منتقل شود. فقها با تولید علم، زحمتی عظیم می‌کشند، اما اگر به دست مردم نرسد، فایده‌ای نخواهد داشت. مبلغانی که اندیشه‌های حوزوی را به نیازهای جامعه پیوند می‌زنند نقش حیاتی در تحقق رسالت اجتماعی حوزه ایفا می‌کنند. فاصله میان تولید و انتقال معارف، ظرفیت فکری حوزه را ناکارآمد می‌سازد؛ لذا تبلیغ، رکن اساسی هدایت و تقویت باورهای دینی در جامعه است.

آیت‌الله مروی

حوزه علمیه

برای پاسخ به موج جهانی پرسش‌ها

درباره تشییع آماده باشد

● طلبه‌ای که قرار است، افکار بلند مکتب تشیع و انقلاب اسلامی را برای جهان تبیین کند، باید از نوعی جامعیت علمی و فکری برخوردار باشد.

صفحه ۱ ویژه‌نامه

آیت‌الله شب‌زنده‌دار

جاذبه‌های دنیا نباید ارزشمندی

جایگاه طلبگی را به حاشیه ببرد

● هر طلبه و دانش‌پژوهی که وارد حوزه می‌شود باید این حقیقت را درک کند که خادم پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، ائمه هدی علیهم‌السلام، حضرت زهرا علیها‌السلام و مکتب و آرمان‌های آنان است.

صفحه ۲ ویژه‌نامه

حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی تأکید کرد

ضرورت تأمین بسته‌های فرهنگی برای مناطق مرزی

● تأمین بسته‌های فرهنگی و قرآن در مرزها، یکی از دغدغه‌های جدی است که می‌توان برای رفع آن برنامه‌ریزی کرد.

صفحه ۱ ویژه‌نامه

معاون پژوهش حوزه‌های علمیه خبر داد

تدوین ۶۰ هزار مسئله پژوهشی درباره پیامبراکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

● این مجموعه، فاز نخست یک پروژه بزرگ پژوهشی در زمینه پیامبرشناسی و پیامبرپژوهی است و امیدواریم، بتواند ظرفیت گفت‌وگوی سازنده و علمی حوزه‌های علمیه را با مراکز علمی کشور و همچنین مذاهب و تفکرات مختلف فراهم کند.

صفحه ۶ ویژه‌نامه

آیت‌الله اعرافی در مراسم آغاز سال تحصیلی حوزه‌های علمیه تبیین کرد

۱۰ نکته راهبردی برای سال تحصیلی جدید حوزه‌های علمیه

مدیر حوزه‌های علمیه کشور گفت: حوزه‌های علمیه باید با شناخت دقیق شرایط زمان، نیازهای جامعه و تحولات جهان، رسالت تاریخی خود را به‌درستی انجام دهند و در مسیر تبیین معارف دینی و گسترش پیام اسلام گام بردارند.

حوزه علمیه با عزم راسخ مسیر رشد و تعالی را ادامه می‌دهد

در شرایط دشوار امروز، حوزه باید ضمن ایفای نقش مؤثر در عرصه‌های مختلف، نسبت به آرمان‌های انقلاب اسلامی، امام راحل، شهدا و رهبر شهید و عزیزمان ادای وظیفه کند. حوزه‌های علمیه باید وظیفه خود را در قبال انقلاب اسلامی، امام شهدا، رهبر شهید و عزیزمان و همه شهدای والامقام به بهترین شکل ممکن ادا کنند و در این مسیر، همه ظرفیت و توان خود را به کار گیرند.

تدوین برنامه دوم حوزه بر اساس اسناد بالادستی و رهنمودهای رهبری و مراجع

برنامه نخست حوزه‌های علمیه به پایان رسیده و برنامه دوم نیز تدوین شده و در آغاز مسیر اجرایی خود قرار دارد. برنامه دوم حوزه بر اساس رهنمودهای مقام معظم رهبری، پیام «حوزه پیشرو و سرآمد»، رهنمودهای مراجع عظام تقلید، همچنین راهنمایی‌ها، مصوبات و اسناد شورای عالی حوزه‌های علمیه تدوین شده و اجرای آن در دستور کار قرار گرفته است.

اجرای طرح رتبه‌بندی مدارس و واحدهای آموزشی

طرح رتبه‌بندی مدارس و واحدهای آموزشی در حال اجراست و تلاش می‌شود از طریق این طرح، وضعیت آموزشی، مدیریتی و ظرفیت‌های مختلف مدارس مورد ارزیابی و ساماندهی قرار گیرد.

بخش قابل توجهی از طرح‌ها و برنامه‌های حوزه به مدیریت‌های استانی و مراکز تخصصی منتقل شده و این مجموعه‌ها در اجرای برنامه‌های تحولی حوزه نقش مؤثری بر عهده دارند.

امضای بیش از ۱۰۰ تفاهم‌نامه با دستگاه‌های مختلف نظام

بیش از ۱۰۰ تفاهم‌نامه با دستگاه‌ها و مجموعه‌های مختلف نظام جمهوری اسلامی منعقد گردیده است و در چارچوب این تفاهم‌نامه‌ها، نیازهای دستگاه‌های مختلف شناسایی و به حوزه علمیه منعکس شده است تا ظرفیت‌های علمی، پژوهشی، آموزشی و تخصصی حوزه‌های علمیه برای پاسخ‌گویی به این نیازها مورد استفاده قرار گیرد. این تفاهم‌نامه‌ها زمینه‌ای برای ارتباط هدفمندتر حوزه با دستگاه‌های مختلف نظام و بهره‌گیری متقابل از ظرفیت‌های موجود فراهم کرده است.

اجرای طرح جامع هدفمندی

این طرح با همکاری مرکز خدمات حوزه‌های علمیه آغاز شده و با عنایت و حمایت دفتر مقام معظم رهبری، هم در گذشته و هم در دوره کنونی، روند اجرای آن ادامه یافته است. هدف از این اقدام، ایجاد سامان و هدفمندی بیشتر در نظام خدمات و مزایای حوزوی و توجه دقیق‌تر به نیازهای جامعه حوزوی است.

تأسیس مراکز و ساختارهای جدید برای پاسخ‌گویی به نیازها

در سال‌های اخیر، تعدادی از مراکز جدید که برای انجام وظایف و پاسخ‌گویی به نیازهای روز ضروری بوده‌اند، تأسیس شده است و در کنار آن، شورای هماهنگی نهادهای حوزه نیز شکل گرفته است تا هماهنگی و هم‌افزایی بیشتری میان مجموعه‌های مختلف حوزوی ایجاد شود.

ادامه در صفحه آخر

بسیاری در جهان به حوزه‌های علمیه و ظرفیت‌های آن دوخته شده است.

حوزه‌های علمیه باید با شناخت دقیق شرایط زمان، نیازهای جامعه و تحولات جهان، رسالت تاریخی خود را به‌درستی انجام دهند و در مسیر تبیین معارف دینی و گسترش پیام اسلام گام بردارند.

فیضیه؛ خاستگاه حرکت بزرگ انقلاب اسلامی

انقلاب اسلامی در بستر چنین آرمان بزرگی شکل گرفت و امام بزرگوار ما از همین فیضیه پرچم این حرکت را برافراشتند. رهبر و امام شهید ما نیز این راه را ادامه دادند و امروز مراجع عظام تقلید، رهبر معظم انقلاب و شما حوزویان وظیفه دارید این مسیر را ادامه دهید. حوزه‌های علمیه باید میراث گران‌بهای هزار ساله فقاقت، علم، جهاد و مجاهدت علما را حفظ و به نسل‌های آینده منتقل کنند و در عین حال، برای پاسخ‌گویی به نیازهای جدید جامعه و جهان اسلام آماده باشند.

نقشه راه سال تحصیلی جدید حوزه

هویت ما در آینه این آیه شریفه تعریف می‌شود؛ آیه‌ای که می‌تواند در آغاز سال تحصیلی جدید، راهبر و راهگشای حرکت حوزه‌های علمیه باشد. دعوت به سوی خدا، حرکت بر اساس بصیرت و آگاهی دینی، تداوم مسیر پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، ائمه اطهار علیهم‌السلام و فقهای بزرگوار و تلاش برای گسترش نور شریعت، باید در صدر برنامه‌ها و جهت‌گیری‌های حوزه‌های علمیه قرار گیرد. آغاز سال تحصیلی جدید فرصتی است تا همه ما بار دیگر با خداوند متعال، ولی عصر عجل‌الله‌تعالی‌فی‌فرجه‌الدین و آرمان‌های بلند حوزه‌های علمیه عهد ببندیم و با عزم و اراده‌ای تازه، این مسیر نورانی را ادامه دهیم.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله علیرضا اعرافی پیش از ظهر شنبه ۱۴ شهریور در مراسم افتتاحیه سال تحصیلی ۱۴۰۵–۱۴۰۶ حوزه‌های علمیه که در مدرسه مبارکه فیضیه قم برگزار شد، با اشاره به آیه شریفه «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ» اظهار کرد: این آیه شریفه سه نکته کلیدی را بیان می‌کند که در حقیقت، هویت حوزه‌های علمیه و طلاب علوم دینی بر پایه آن شکل گرفته است.

دعوت به سوی خدا؛ رکن اصلی رسالت حوزه

راه پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم این بود که جامعه و بشریت را به سوی خداوند دعوت کند و این، رکن اصلی رسالت و فعالیت حوزه‌های علمیه نیز به شمار می‌رود.

در آغاز سال تحصیلی، همه ما باید با خدای متعال عهد و پیمان ببندیم که این راه را ادامه دهیم؛ راهی که مقصد آن «الی‌الله» و حرکت به سوی قله و کانون قدرت لایزال الهی است. دعوت به سوی خداوند یعنی همه حرکت‌ها، فعالیت‌ها و جهت‌گیری‌های انسان بر مدار توحید و در مسیر اراده الهی تنظیم شود.

بصیرت و آگاهی دینی؛ شرط حرکت در مسیر الهی

این دعوت باید همراه با آگاهی، شناخت و بصیرت در دین باشد. در کلمات مفسران، «بصیرت» به فقاقت، شناخت عمیق و آگاهی نسبت به زوایای مختلف دین تفسیر شده است؛ بنابراین حوزه باید نسبت به دین، راه و شیوه‌های تحقق و پیاده‌سازی آن در جامعه، بصیرت و شناخت عمیق پیدا کند.

این مسیر در وجود امیرالمؤمنین علیه‌السلام و ائمه اطهار علیهم‌السلام امتداد پیدا کرده است و در ادامه، روحانیت، مرجعیت و ولایت فقیه این راه دشوار را به پیش برده‌اند. این مسیر نورانی، یک جریان تاریخی و پیوسته است که از پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم آغاز شده، در امامت ائمه اطهار علیهم‌السلام استمرار یافته و در طول تاریخ، به دست فقها، علما و بزرگان دین تداوم پیدا کرده است.

عهد طلاب با خداوند برای ادامه مسیر هزارساله حوزه

آیت‌الله اعرافی با خطاب قرار دادن طلاب و جوانان حوزه‌های علمیه گفت: هویت ما و شما، طلاب عزیز و جوان، در همین مسیر تعریف می‌شود؛ شما عزیزانی که امروز در این کانون علم، جهاد و شهادت، یعنی مدرسه فیضیه، حضور دارید و همچنین همه دوستان و طلاب عزیزی که در سراسر کشور این سخنان را می‌شنوند، باید در آغاز سال تحصیلی با خدای متعال و ولی عصر عجل‌الله‌تعالی‌فی‌فرجه‌الدین عهد و پیمان ببندیم.

وی ادامه داد: باید عهد ببندیم که در امتداد این آیه شریفه، رسالت رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و امامت ائمه اطهار علیهم‌السلام، مسیر سلف صالح، فقها و بزرگان دین را ادامه دهیم؛ بزرگانی که بیش از هزار سال این رسالت نورانی را بر دوش گرفته و در جامعه نورافشانی کرده‌اند.

مدیر حوزه‌های علمیه کشور با اشاره به سختی‌ها و رنج‌هایی که علما و فقهای گذشته در این مسیر متحمل شده‌اند، گفت: بزرگان دین در طول تاریخ برای حفظ و گسترش معارف الهی، دشواری‌ها و مشقت‌های فراوانی را تحمل کرده‌اند و در این راه جان‌فشانی‌های بسیاری انجام داده‌اند. امروز این میراث گران‌بها به دست ما و شما سپرده شده است.

عهد ببندیم که مصداق آیه «أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ» باشیم

ما باید با خدای متعال و همه این بزرگان عهد ببندیم که مصداق آیه شریفه «أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ» باشیم؛ از «الی‌الله» آغاز کنیم، فقط خداوند را ببینیم و همه امور و شئون زندگی و فعالیت خود را به سمت او تنظیم کنیم. این مسیر باید همراه با بصیرت و آگاهی نسبت به دین باشد؛ باید شریعت را به‌درستی فرا بگیریم، درک عمیق و صحیحی از معارف اسلامی پیدا کنیم و بتوانیم نور شریعت را در جهان گسترش دهیم.

رسالت حوزه تنها فراگیری مجموعه‌ای از علوم و معارف نیست، بلکه حوزه باید دین را عمیقاً بشناسد و برای تحقق، تبیین و گسترش آن در جامعه و جهان تلاش کند.

چشم‌انداز جهانی رسالت حوزه‌های علمیه

ما باید این عهد و پیمان را برای امروز و آینده تاریخ دنبال کنیم؛ چراکه امروز چشم‌های

آیت‌الله جعفر سبحانی با تأکید بر رسالت حوزه‌های علمیه در تربیت عالمان و مبلغان دینی گفت: حوزه علمیه قم طی یک قرن گذشته خدمات بزرگی در عرصه حفظ و گسترش معارف دین ارائه کرده و انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران نیز جزئی برکات و ثمرات این حوزه به شمار می‌رود.

به گزارش خبرنگاری حوزه، حضرت آیت‌الله سبحانی پیش از ظهر شنبه ۱۴ شهریور در مراسم افتتاحیه سال تحصیلی ۱۴۰۵–۱۴۰۶ حوزه‌های علمیه که در مدرسه مبارکه فیضیه قم برگزار شد، با اشاره به آیه مبارکه نفر ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفَعُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفْعٌ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾، به تبیین جایگاه علم‌آموزی، تفقه در دین، تبلیغ و تربیت دینی در جامعه اسلامی پرداختند.

ایشان اظهار کردند: این آیه شریفه را می‌توان ناظر بر حرکت جمعی برای کسب دانش، فراگیری معارف دینی و عالم شدن دانست؛ به این معنا که همه مردم یک جامعه نمی‌توانند برای فراگیری علوم و معارف دینی در یک مرکز علمی حضور پیدا کنند، بلکه باید گروهی از هر منطقه برای تحصیل علم و تفقه در دین به مراکز علمی مراجعه کنند و پس از کسب دانش و معرفت، به میان مردم و مناطق خود بازگردند و آنان را هدایت و آموزش دهند.

حضرت آیت‌الله سبحانی با بیان اینکه این منطق، یکی از مبانی مهم در شکل‌گیری حوزه‌های علمیه در طول تاریخ بوده است، افزودند: طبیعی است که همه مردم ایران نمی‌توانند برای فراگیری علوم دینی به شهر مقدس قم بیایند؛ ازاین‌رو لازم است از هر استان و منطقه، گروهی برای تحصیل علوم دینی به حوزه علمیه قم مراجعه کنند و پس از طی مراحل علمی و کسب دانش لازم، به مناطق خود بازگردند. این افراد پس از بازگشت به شهرها و مناطق خود، وظیفه دارند آنچه را آموخته‌اند در اختیار مردم قرار دهند و در زمینه آموزش، تبیین و تبلیغ معارف دینی ایفای نقش کنند.

حوزه‌های علمیه؛ مراکز تربیت عالمان و مبلغان

معظم‌له با اشاره به پیشینه تاریخی حوزه‌های علمیه خاطرنشان کردند: این سنت علمی و آموزشی در طول قرن‌ها استمرار داشته و حوزه‌های علمیه همواره یکی از مهم‌ترین مراکز تربیت عالمان، و مبلغان و اندیشمندان دینی بوده‌اند. طلاب علوم دینی در این مراکز، ضمن فراگیری علوم اسلامی، با معارف دینی، مبانی اعتقادی، احکام و آموزه‌های اسلامی آشنا می‌شوند و پس از تکمیل تحصیلات خود، برای انجام وظایف دینی و اجتماعی به نقاط مختلف اعزام یا به مناطق خود بازمی‌گردند.

این مرجع تقلید با اشاره به نقش حوزه علمیه قم در این مسیر، اظهار کردند: مرحوم آیت‌الله‌العظمی حاج‌شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله در سال ۱۳۹۱ شمسی حوزه علمیه قم را تأسیس کردند و از آن زمان، این حوزه به یکی از مهم‌ترین مراکز علمی و دینی جهان تشیع تبدیل شد.

یک قرن فعالیت علمی و دینی حوزه علمیه قم

ایشان ادامه دادند: حوزه علمیه قم طی این یک قرن، به مرکزی برای تربیت علما، فضلا و مبلغان تبدیل شده و آثار و برکات فراوانی برای ایران و حتی خارج از کشور به همراه داشته است.

حضرت آیت‌الله سبحانی با بیان اینکه دامنه فعالیت حوزه علمیه قم محدود به یک منطقه یا کشور نبوده است، گفتند: عالمان و دانش‌آموختگان این حوزه در طول سالیان متمادی در مناطق مختلف کشور و همچنین در دیگر کشورها حضور یافته و به ترویج، آموزش و تبیین معارف اسلامی پرداخته‌اند.

معظم‌له تأکید کردند: حوزه علمیه قم در طول یک قرن گذشته خدمات بزرگی در عرصه حفظ و گسترش دین داشته است و شخصیت‌های علمی و دینی فراوانی در این حوزه تربیت شده‌اند که هر یک در دوره‌ای از تاریخ، در پاسداری از معارف اسلامی و هدایت جامعه نقش‌آفرین بوده‌اند.

انقلاب اسلامی؛ از برکات حوزه علمیه قم

حضرت آیت‌الله سبحانی همچنین انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران را از جمله برکات حوزه علمیه قم دانستند و اظهار کردند: حوزه علمیه قم در طول یک قرن گذشته شخصیت‌هایی را تربیت کرده است که در حفظ و تقویت باورهای دینی مردم ایران و حتی دیگر ملت‌ها نقش مهمی ایفا کرده‌اند. بخشی از آثار و برکات این حرکت علمی و دینی را می‌توان در شکل‌گیری جریان‌های فکری و اجتماعی مؤثر در جامعه و در نهایت پیروزی انقلاب اسلامی مشاهده کرد.

این مرجع تقلید خاطرنشان کردند: استمرار فعالیت‌های علمی، آموزشی، پژوهشی و تبلیغی حوزه‌های علمیه می‌تواند زمینه‌ساز

حوزه علمیه قم در طول یک قرن گذشته

شخصیت‌هایی را تربیت کرده است که در حفظ

و تقویت باورهای دینی مردم ایران و حتی دیگر ملت‌ها

نقش مهمی ایفا کرده‌اند. بخشی از آثار و برکات

این حرکت علمی و دینی را می‌توان در شکل‌گیری

جریان‌های فکری و اجتماعی مؤثر در جامعه

و در نهایت پیروزی انقلاب اسلامی مشاهده کرد.

تربیت عالمانی باشد که ضمن برخورداری از دانش و توان علمی، بتوانند نیازهای دینی و معرفتی جامعه را پاسخ دهند و معارف اسلامی را در داخل و خارج از کشور تبیین و گسترش دهند.

ضرورت توجه جدی به امر آموزش

حضرت آیت‌الله سبحانی با تأکید بر ضرورت توجه جدی به امر آموزش در حوزه‌های علمیه، کاهش تعطیلات درسی را خواستار شدند و گفتند: در برنامه‌ریزی سال تحصیلی جدید باید به‌گونه‌ای عمل شود که در کنار توجه به مناسبت‌ها و برنامه‌های مختلف، امر مهم آموزش و تحصیل طلاب با وقفه و آسیب مواجه نشود.

معظم‌له افزودند: در سال‌های گذشته، به دلایل مختلف، از جمله وقوع برخی حوادث و شرایط ناخواسته، میزان تعطیلات در حوزه‌های علمیه افزایش پیدا کرده است و استمرار این وضعیت می‌تواند به روند آموزشی طلاب آسیب وارد کند؛ از این‌رو لازم است در تنظیم برنامه سال تحصیلی جدید، مسئله کاهش تعطیلات و حفظ انسجام برنامه آموزشی حوزه با جدیت بیشتری دنبال شود. البته مناسبت‌ها و برنامه‌های مختلف جایگاه خود را دارند و باید مورد توجه قرار گیرند، اما نباید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که در کنار سایر فعالیت‌ها، امر مهم تحصیل و آموزش طلاب آسیب ببیند.

حضرت آیت‌الله سبحانی خاطرنشان کردند: حوزه‌های علمیه رسالت‌های متعددی بر عهده دارند و برنامه‌های فرهنگی، تبلیغی، اجتماعی و مناسبتی نیز بخشی از فعالیت‌های حوزه محسوب می‌شود، اما در این میان، آموزش و تحصیل از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و باید در برنامه‌ریزی‌ها به‌گونه‌ای عمل شود که هیچ‌یک از این فعالیت‌ها موجب تضعیف روند آموزشی طلاب نشود.

ایشان تأکید کردند: برنامه‌ریزی سال تحصیلی باید با هدف استفاده حداکثری از فرصت‌های آموزشی انجام شود تا طلاب بتوانند با تمرکز و آرامش بیشتری به تحصیل بپردازند و مسیر علمی خود را به شکل منظم و مستمر دنبال کنند.

فقه و اصول محور اصلی آموزش حوزه باقی بماند

حضرت آیت‌الله سبحانی در بخش دیگری از سخنان خود بر ضرورت حفظ جایگاه فقه و اصول در برنامه آموزشی حوزه‌های علمیه تأکید کردند و افزودند: در کنار توسعه و تقویت رشته‌های تخصصی، نباید جایگاه آموزش‌های اصلی و پایه حوزه، به‌ویژه فقه و اصول، تحت تأثیر قرار گیرد.

معظم‌له با اشاره به توسعه رشته‌های تخصصی در حوزه‌های علمیه اظهار کرد: رشته‌های تخصصی که امروز در حوزه وجود دارد، از یادگارهای مرحوم آیت‌الله‌العظمی فاضل لنکرانی رحمته‌الله است و این ظرفیت علمی و آموزشی باید به شکل مناسب مورد استفاده قرار گیرد. این مرجع تقلید افزودند: ایجاد و توسعه رشته‌های تخصصی، فرصت ارزشمندی برای تربیت نیروهای علمی در عرصه‌های مختلف است و باید از این ظرفیت به‌خوبی بهره گرفت؛ با این حال، توسعه آموزش‌های تخصصی نباید به‌گونه‌ای باشد که به آموزش فقه و اصول لطمه وارد شود یا از اهمیت و جایگاه این دو دانش اساسی در برنامه آموزشی حوزه کاسته شود.

پیشنهاد فعالیت مراکز تخصصی در نوبت بعدازظهر

حضرت آیت‌الله سبحانی با اشاره به ضرورت ایجاد توازن میان آموزش‌های تخصصی و دروس اصلی حوزه، گفتند: پیشنهاد ما این بوده است که آموزش‌های تخصصی در ساعات بعدازظهر برگزار شود و ساعات صبح به صورت متمرکز به آموزش فقه و اصول اختصاص پیدا کند. با چنین برنامه‌ریزی‌ای می‌توان ضمن حفظ و تقویت

رشته‌های تخصصی، زمینه را برای تحصیل منظم و متمرکز طلاب در فقه و اصول نیز فراهم کرد و اجازه نداد که گسترش رشته‌های تخصصی موجب تضعیف آموزش‌های اصلی حوزه شود. ایشان تصریح کردند: فقه و اصول، از ارکان اساسی نظام آموزشی حوزه‌های علمیه به شمار می‌رود و طلاب باید در این دو عرصه، آموزش عمیق، مستمر و منسجمی داشته باشند. بنابراین، برنامه‌ریزی آموزشی باید به‌نحوی باشد که ساعات و فرصت کافی برای تحصیل جدی و متمرکز در این دروس اختصاص یابد.

ضرورت برنامه‌ریزی منسجم برای سال تحصیلی جدید

حضرت آیت‌الله سبحانی در ادامه بر ضرورت بازنگری و دقت بیشتر در برنامه‌ریزی آموزشی حوزه‌های علمیه تأکید کردند و گفتند: در برنامه‌ریزی سال تحصیلی جدید باید به‌گونه‌ای عمل شود که از یک سو ظرفیت‌های جدید و رشته‌های تخصصی حوزه تقویت شود و از سوی دیگر، آموزش‌های پایه و اصلی، به‌ویژه فقه و اصول، با قوت و تمرکز بیشتری دنبال شود. باید تلاش شود همه برنامه‌های حوزه در خدمت رسالت اصلی آن، یعنی تربیت عالمان و طلاب توانمند و برخوردار از بنیه علمی قرار گیرد و هیچ برنامه‌ای نباید به قیمت آسیب‌دیدن روند تحصیل و آموزش طلاب تمام شود.

تبلیغ و وعظ نباید در حاشیه باشد

حضرت آیت‌الله سبحانی با اشاره به اهمیت جایگاه تبلیغ در ساختار فعالیت‌های حوزه‌های علمیه اظهار کردند: نباید تبلیغ و وعظ را دست‌کم بگیریم؛ بلکه توجه به این عرصه باید در کنار سایر رشته‌های تخصصی حوزه مورد اهتمام جدی قرار گیرد.

ایشان با بیان اینکه تولید علم و معارف دینی زمانی می‌تواند آثار اجتماعی و فرهنگی خود را نشان دهد که به جامعه منتقل شود، افزودند: فقیه را می‌توان به کسی تشبیه کرد که غذا را آماده و طبخ می‌کند؛ اما اگر این غذا به دست مردم نرسد، زحمتی که برای تهیه آن کشیده شده است، عملاً نمی‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و فایده‌ای برای جامعه نخواهد داشت.

معظم‌له ادامه دادند: در حوزه‌های علمیه، علما و فقها به تولید و تبیین معارف، احکام و اندیشه‌های دینی می‌پردازند، اما بخش مهم دیگری که نباید از آن غفلت شود، رساندن این معارف به مردم و تبدیل آن به زبانی قابل فهم برای عموم جامعه است.

مبلغان؛ حلقه ارتباطی حوزه و جامعه

حضرت آیت‌الله سبحانی با تأکید بر نقش مبلغان در انتقال معارف دینی به جامعه تصریح کردند: مبلغان باید معارف و اندیشه‌هایی را که در حوزه‌های علمیه تولید و تبیین می‌شود، با زبانی روان، قابل فهم و متناسب با نیازهای مردم در اختیار جامعه قرار دهند.

ایشان افزودند: اگر میان تولید معارف دینی و انتقال آن به مردم فاصله ایجاد شود، بخش قابل توجهی از ظرفیت علمی و فکری حوزه نمی‌تواند به درستی در جامعه اثرگذار باشد؛ ازاین‌رو، تبلیغ را باید یکی از ارکان مهم و اثرگذار در تحقق رسالت اجتماعی حوزه‌های علمیه دانست.

معظم‌له با اشاره به اینکه گاهی یک سخنرانی، موعظه یا بیان ساده و قابل فهم می‌تواند تأثیر عمیقی بر زندگی افراد داشته باشد، خاطرنشان کردند: نمونه‌های فراوانی وجود دارد که نشان می‌دهد فعالیت تبلیغی و ارتباط مستقیم روحانیون با مردم می‌تواند زمینه‌ساز هدایت و تقویت باورهای دینی در جامعه باشد.

روایت آیت‌الله سیدان از تأثیر مواعظ مرحوم کافی

حضرت آیت‌الله سبحانی برای تبیین اهمیت تبلیغ و نقش آن در زندگی مردم، به خاطره‌ای از آیت‌الله سیدان اشاره کردند و گفتند: آیت‌الله سیدان، داستانی را نقل می‌کرد که مربوط به حدود ۴۰ یا ۵۰ سال پیش و ایام ماه مبارک رمضان بود. آیت‌الله سیدان نقل می‌کرد که در تهران سوار تاکسی شده بود و متوجه می‌شود راننده تاکسی به سخنرانی یکی از روحانیون گوش می‌دهد. راننده، نوار یکی از سخنرانی‌های مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین کافی رحمته‌الله را پخش کرده بود. آیت‌الله سیدان می‌گفت راننده در همان حال به او گفته بود: «اگر این روحانی و مواعظ او نبود، من تا امروز روزه نمی‌گرفتم؛ اما به واسطه سخنان و مواعظ او، در ماه رمضان روزه می‌گیرم.»

یک نمونه روشن از آثار اجتماعی تبلیغ دینی

معظم‌له با بیان اینکه این خاطره نمونه‌ای روشن از تأثیرگذاری تبلیغ دینی در زندگی افراد است، اظهار کرد: چنین نمونه‌هایی نشان می‌دهد که گاهی یک مبلغ و یک سخنرانی می‌تواند در باور، رفتار و سبک زندگی یک فرد تأثیر بگذارد و او را به انجام یک وظیفه دینی پایبند کند. بنابراین نباید تصور کنیم که تبلیغ و وعظ، فعالیتی فرعی یا کم‌اهمیت در کنار فعالیت‌های علمی و تخصصی حوزه است؛ بلکه تبلیغ می‌تواند ثمره تلاش‌های علمی و معرفتی حوزه را به میان مردم برسد و زمینه بهره‌مندی جامعه از این معارف را فراهم کند.

ضرورت تقویت تبلیغ

حضرت آیت‌الله سبحانی در ادامه بر ضرورت توجه جدی به عرصه تبلیغ تأکید کردند و گفتند: لازم است مدیریت حوزه علمیه، بخش تبلیغ را همانند سایر رشته‌های تخصصی مورد توجه جدی‌تر قرار دهد و برای تقویت و توسعه این عرصه برنامه‌ریزی بیشتری داشته باشد.

ایشان خاطرنشان کردند: همان‌گونه که برای رشته‌های تخصصی و علمی حوزه، برنامه‌ریزی، آموزش و تربیت نیرو صورت می‌گیرد، عرصه تبلیغ نیز نیازمند توجه، ساماندهی، آموزش و تربیت مبلغان توانمند است تا بتوانند معارف و اندیشه‌های دینی را به شکلی مؤثر، دقیق و متناسب با نیازهای روز جامعه به مردم منتقل کنند.

حضرت آیت‌الله سبحانی تأکید کردند: توجه به تبلیغ و وعظ، در حقیقت توجه به مرحله انتقال و بهره‌برداری جامعه از معارف و اندیشه‌هایی است که در حوزه‌های علمیه تولید و تبیین می‌شود و از این منظر، این عرصه باید جایگاه شایسته خود را در برنامه‌های حوزه‌های علمیه پیدا کند.

ضرورت گسترش ارتباطات علمی حوزه‌های علمیه با مراکز علمی و حوزوی جهان

این مرجع تقلید بر ضرورت بازتعریف و تقویت مناسبات علمی حوزه‌های علمیه با مراکز علمی، دانشگاهی و حوزوی در خارج از کشور تأکید کردند و اظهار داشتند: حوزه علمیه باید ارتباط خود را با حوزه‌ها و مراکز علمی جهان گسترش دهد و از ظرفیت‌های علمی موجود در کشورهای مختلف برای توسعه و تعمیق مباحث پژوهشی استفاده کند.

ایشان با بیان اینکه فعالیت علمی حوزه نباید در محدوده‌ای بسته و منطقه‌ای دنبال شود، افزودند: لازم است حوزه‌های علمیه در کنار فعالیت‌های علمی و پژوهشی داخلی، حضور و ارتباط مؤثرتری در عرصه علمی بین‌المللی داشته باشند تا امکان تبادل تجربیات، آشنایی با دیدگاه‌های مختلف و شکل‌گیری گفت‌وگوهای علمی میان پژوهشگران فراهم شود. معظم‌له همچنین پیشنهاد کردند هر سال یک موضوع مهم و دارای ظرفیت علمی انتخاب و همایشی بین‌المللی با حضور محققان و اندیشمندان داخلی و خارجی درباره آن برگزار شود.

برگزاری سالانه همایش‌های علمی با حضور پژوهشگران داخلی و خارجی

حضرت آیت‌الله سبحانی با اشاره به ظرفیت حوزه علمیه قم برای تبدیل شدن به مرکزی فعال در تعاملات علمی بین‌المللی تصریح کردند: برگزاری منظم همایش‌های علمی با حضور پژوهشگران داخلی و خارجی می‌تواند زمینه‌ای برای تقویت ارتباطات علمی و ایجاد شبکه‌ای پایدار میان حوزه علمیه قم و دیگر حوزه‌ها و مراکز علمی جهان فراهم کند.

ایشان افزودند: اگر هر سال موضوعی مهم و مناسب برای بررسی علمی انتخاب شود و محققان و اندیشمندان از کشورهای مختلف در این زمینه به ارائه مقاله و دیدگاه بپردازند، حوزه علمیه قم می‌تواند بیش از گذشته به محل تعامل و گفت‌وگوی علمی میان اندیشمندان جهان تبدیل شود. این رویکرد علاوه بر تقویت ارتباطات علمی، می‌تواند به شناسایی مسائل مشترک، بررسی دیدگاه‌های مختلف و فراهم شدن زمینه برای انجام پژوهش‌های مشترک میان مراکز علمی و حوزوی منجر شود.

حضرت آیت‌الله سبحانی با تأکید بر اهمیت انتخاب موضوعات مناسب برای این همایش‌ها خاطرنشان کردند: موضوعات انتخاب‌شده باید ماهیتی علمی داشته و حتی‌الامکان از موضوعات تنش‌زا فاصله داشته باشند تا زمینه گفت‌وگو و همفکری میان پژوهشگران با دیدگاه‌ها و مذاهب مختلف فراهم شود. باید موضوعاتی را انتخاب کنیم که امکان گفت‌وگوی علمی میان اندیشمندان شیعه و اهل سنت و همچنین پژوهشگران داخل و خارج از کشور را فراهم کند. هدف از برگزاری چنین نشست‌هایی باید ایجاد فضای علمی مشترک و فراهم کردن امکان طرح و بررسی دیدگاه‌های مختلف باشد.

موضوعاتی برای گفت‌وگوی مشترک علمی

معظم‌له با اشاره به ظرفیت‌های پژوهشی موجود در مفاهیم بنیادین دینی، موضوعاتی مانند «رب»، «اله»، «عبادت» و «بدعت» را از این مسائل دانستند و افزودند: طرح این مباحث در یک فضای علمی و به دور از رویکردهای تنش‌زا می‌تواند به شناخت دقیق‌تر دیدگاه‌های مختلف و افزایش زمینه‌های تفاهم و گفت‌وگوی علمی میان پژوهشگران مذاهب اسلامی کمک کند. برگزاری نشست‌ها و همایش‌های علمی با محوریت مفاهیم مشترک و مسائل قابل بررسی از منظرهای گوناگون، می‌تواند یکی از راهکارهای مؤثر برای توسعه دیپلماسی علمی حوزه‌های علمیه و تقویت ارتباط میان مراکز علمی و حوزوی جهان باشد.

تأکید بر پژوهش‌های مشترک و تقویت گفت‌وگوی علمی

حضرت آیت‌الله سبحانی در ادامه بر ضرورت حرکت حوزه‌های علمیه به سمت پژوهش‌های جمعی و بین‌المللی تأکید و اظهار کردند: شناسایی موضوعات علمی مشترک و دارای ظرفیت گفت‌وگو، می‌تواند زمینه همکاری میان پژوهشگران حوزه‌های علمیه، مراکز دانشگاهی و علمی داخل و خارج از کشور را فراهم کند.

معظم‌له تصریح کردند: برگزاری همایش‌های بین‌المللی با موضوعات علمی، مشخص و حتی‌الامکان غیرتنش‌زا، در کنار انجام پژوهش‌های مشترک، می‌تواند به گسترش ارتباطات علمی حوزه علمیه قم با مراکز علمی و حوزوی جهان کمک کند و جایگاه قم را به عنوان یکی از مراکز مهم گفت‌وگوی علمی در جهان اسلام بیش از پیش تقویت کند.

حضرت آیت‌الله سبحانی در پایان بر اهمیت برنامه‌ریزی مستمر برای توسعه این ارتباطات تأکید و اظهار کردند: انتخاب موضوعات مناسب، دعوت از محققان و اندیشمندان داخلی و خارجی و فراهم کردن زمینه برای گفت‌وگوی علمی میان آنان، می‌تواند مسیر تازه‌ای را برای تعاملات علمی حوزه‌های علمیه با مراکز علمی جهان ایجاد کند.

راه‌های تقویت شتاب و خیزش علمی در حوزه‌های علمیه

گفت‌وگو با عضو مجمع عمومی جامعه مدرسین

پژوهش، مطالعه، ارتباط مستمر استاد و طلبه و پرداختن به مسائل واقعی جامعه، ظرفیت‌هایی هستند که می‌توانند در چنین شرایطی از کند شدن شتاب علمی جلوگیری کنند. امروز بیش از گذشته باید به مسائل جامعه، حکمرانی اسلامی و نیازهای فکری نسل جوان توجه کرد. تولید دانش دینی روزآمد، پاسخگو و اقناع‌کننده، از مهم‌ترین رسالت‌های حوزه در شرایط کنونی است.

در همین راستا، همزمان با آغاز سال تحصیلی جدید حوزه، خبرگزاری حوزه، گفت‌وگویی با حجت‌الاسلام والمسلمین حسین بنیادی، استاد درس خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم و عضو مجمع عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم انجام داده که آن را در ادامه می‌خوانید.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسین بنیادی با تأکید بر اینکه نباید شرایط ناشی از جنگ و بحران، شتاب علمی حوزه‌های علمیه را متوقف یا کند نماید، بر ضرورت تبدیل تهدیدهای موجود به فرصت‌هایی برای جهش علمی و تحول آموزشی تأکید کرد و «جهاد علمی» به‌عنوان مأموریتی مهم برای حوزه در روزهای سخت را ضروری دانست.

بحران‌ها همواره بخشی از مسیر حرکت جوامع بوده‌اند؛ اما آنچه اهمیت دارد، نحوه مواجهه با این شرایط و میزان توانایی در تبدیل تهدیدها به فرصت است. حوزه‌های علمیه نیز در شرایطی قرار گرفته‌اند که استمرار حرکت علمی و آموزشی، بیش از هر زمان دیگری نیازمند برنامه‌ریزی، ابتکار و روحیه جهادی است.

امروز، نیازمند پژوهش و تحقیق در جامعه هستیم.

بسیاری از عزیزان طلبه، فضلا و مبلغین به شهرستان‌ها رفته‌اند

و واقعاً نیز در حال فعالیت جهادی هستند.

این عزیزان می‌توانند در همان مناطقی که حضور دارند

آسیب‌های اجتماعی را شناسایی و استخراج کنند

و حتی در زمینه شناسایی و بررسی وضعیت اقوام و جوامع محلی به مدیران جامعه کمک کنند. سپس راه‌حل‌هایی برای آن‌ها ارائه دهند؛ به‌ویژه با توجه به منطقه خاصی که در آن حضور دارند.

■ با توجه به آغاز سال تحصیلی جدید حوزه‌های علمیه، یکی از مؤلفه‌ها و بال‌های مهم رشد و تعالی حوزه، قطعاً بعد آموزش و تحصیل است، در ابتدای کلام، می‌خواستم نظر حضرت‌عالی را جویا شوم که با توجه به شرایط اخیر کشور، در این نیم‌سال که تقریباً یک‌صد و هشتاد و اندی روز از حماسه و بعثت مردم، پس از شهادت امام و قائد شهید گذشته و شرایط خاصی بر کشور حاکم بوده است، نه فقط حوزه و دانشگاه‌ها، بلکه مدارس نیز با شرایط ویژه‌ای مواجه بودند و امسال وضعیت خاصی حاکم بود که ممکن است آثار آن همچنان ادامه داشته باشد. در این شرایط، چه نکات و مؤلفه‌هایی به ذهن حضرت‌عالی می‌رسد که طلاب در بعد تحصیلی و آموزشی، ان‌شاءالله بتوانند همچنان رشد و ارتقای همیشگی خود را داشته باشند و ناظر به نیازهای امروز کشور، ان‌شاءالله منشأ اثر باشند؟

• یاد شهدای عزیز این جنگ‌های اخیر، به‌ویژه قائد عظیم‌الشان، حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای رحمته‌الله، و همچنین جمیع انسان‌هایی که در یک جهاد واقعاً ماندگار و تاریخی، این برهه را سپری می‌کنند و تا حدودی نیز سپری شده است، گرامی می‌داریم.

به هر حال، یقیناً هنگامی که بحرانی به جامعه‌ای منتقل می‌شود، بسیاری از برنامه‌ها را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد و این امری طبیعی است. در بعد آموزش این‌گونه است، در بعد اقتصاد، در بعد فرهنگ، در بعد نظامی و در بعد اجتماعی نیز همین‌طور است و همه این موارد تحت تأثیر قرار می‌گیرند.

از آنجا که بحث ما حوزه و به‌ویژه آغاز سال تحصیلی حوزه‌های علمیه است حتماً باید توجه داشته باشیم که شتاب و جهش علمی که الحمدلله در چند سال اخیر رشد فزاینده‌ای داشته است، چه به لحاظ کمی و چه به لحاظ کیفی، متوقف نشود.

در این سال‌ها، رشته‌های مختلف، موضوعات مختلف و عناوین مختلفی در فقه‌های جدید و فلسفه‌های مضاف مطرح شده و بسیاری از این مباحث، عناوینی بوده‌اند که وارد حوزه شده‌اند. اگر در این روند فاصله‌ای ایجاد شود و این مسئله

کار را انجام دهیم، یعنی متناسب با این شرایط برنامه داشته باشیم، حوزه در مورد مسائل اجتماعی نیز موفق خواهد بود؛ چراکه برنامه‌ریزی لازم را در اختیار داریم. هنگامی که سندی را تنظیم می‌کنیم، این سند تنظیم‌شده، به اشخاص و به فعالان حوزه‌های علمیه در هر عرصه‌ای، مسیر و جهت فعالیت را نشان می‌دهد.

نکته‌ای که بسیار مهم است، ما یک مطالبه جدی از مراکز علمی خود نداریم، یعنی گاهی بازرسی‌ها و نظارت‌هایی داریم، اما مطالبه جدی از نظر آماری نداریم که یک طلبه در طول چند سال حضور خود در یک مرکز یا مجموعه، به چه توفیقاتی دست پیدا کرده است. اگر ما در شرایط عادی یک برنامه‌ریزی داشته باشیم و در کنار آن، برای شرایط بحرانی نیز برنامه‌ریزی کنیم و برای شرایط خاصی که ممکن است پیش بیاید، سازوکار مشخصی داشته باشیم، می‌توانیم این مسائل را به شکل مطلوب مدیریت کنیم.

برای برنامه‌ریزی و تعیین اینکه در برهه‌های خاص چه اقداماتی باید انجام دهیم، بخشی از این موضوع مربوط به معاونت‌های حوزه‌های علمیه است و بخشی نیز مربوط به اساتید حوزه‌های علمیه می‌شود.

ما با اساتید حوزه ارتباط داریم و با طلاب محترم نیز به‌صورت چهره‌به‌چهره ارتباط داریم و از نزدیک صحبت‌های آنان را می‌شنویم. واقعاً همه دلسوز هستند؛ نگران مسائل اجتماعی و مسائل کشور هستند. این نگرانی‌ها باید با به‌کارگیری فکر و اندیشه اساتید محترم، برگزاری جلسات مشترک میان حوزه و اساتید و افزایش شتاب و تعداد این جلسات، به یک اقدام عملی تبدیل شود.

ما اساتیدی داریم که همین امروز که با یکدیگر صحبت می‌کنیم، روزانه به ده‌ها طلبه پاسخ می‌دهند و مشکلات آنان را حل می‌کنند. به‌صورت حضوری اعلام کرده‌اند که در این خانه باز است و طلاب و فضلاء محترمی که مشکلی دارند، می‌توانند مراجعه کنند. این استاد عملاً مانند یک استاد راهنما، این ارتباط را برقرار کرده و به مسائل طلاب رسیدگی می‌کند.

مطالبه جدی از اساتید؛ عبور از تعارف و رسیدن به اقدام

در برنامه‌ریزی‌ها، به‌صورت جدی‌تر از ظرفیت اساتید استفاده کنیم و نظرات آنان را جلب کنیم. به هر صورت، به نظر می‌آید اگر در مقطعی، آموزش، آن هم به‌صورت حضوری و مستمر، دچار اختلال شود، این اختلالات با استفاده از این موارد یا موارد مشابه می‌تواند جبران شود.

شتاب و خیزش علمی که در حوزه علمیه اتفاق افتاده است
عرض بنده این است که شتاب و خیزش علمی که در حوزه علمیه اتفاق افتاده، یک امر مغتنم است و ما نباید این سرمایه را از دست بدهیم. اکنون با این واقعه‌ای که اتفاق افتاده است، باید به سمت این جریان حرکت کنیم که این شتاب نه‌تنها کند نشود، بلکه با توجه به فرصت‌هایی که در اختیار داریم، بتوانیم آن را ارتقا ببخشیم.

یک آیه شریفه در رابطه با جنگ خندق وجود دارد که شاید بتوان ارتباطی میان این دو موضوع برقرار کرد. در جنگ خندق، جنگ بسیار حساسی اتفاق افتاد و احزاب مختلف برای جنگ آمده بودند. هنگامی که دشمنان از گروه‌های مختلف در مقابل پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و مسلمانان ایستادند و می‌خواستند بچنگند، به هر صورت، وعده خداوند و وعده رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم درباره اینکه آنان خواهند آمد و مسلمانان پیروز خواهند شد، مطرح بود و این وعده را از لسان مبارک پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم شنیدیم. تعبیر قرآن کریم این است که ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾؛ یعنی در بحبوحه جنگ، ایمان انسان افزایش پیدا می‌کند، تسلیم در مقابل پروردگار متعال افزایش می‌یابد و عبودیت و بندگی نیز ارتقا پیدا می‌کند. یعنی می‌توان جنگ را به فرصتی برای افزایش ایمان و ارتقای درجات ایمان تبدیل کرد. همان‌طور که گفته می‌شود، از دل تهدیدها فرصت ایجاد کنیم.

ادامه در صفحه ۴

طلبه امروز به «مطالعات راهبردی» نیاز دارد

یک طلبه در تراز انقلاب اسلامی، با توجه به این حرکت عظیمی که ایجاد شده است، نیازمند چنین مطالعاتی است و به نظر می‌آید این مطالعات بسیار مؤثر و مفید خواهد بود. شاید فرصت دیگری نیز پیش نیاید؛ یعنی اکنون فرصتی وجود دارد که انگیزه‌های علمی در آن حاضر و موجود است، اما ممکن است یک‌مرتبه جنگی رخ دهد و این مسئله باعث شود برخی امور مختل شوند.

چهارم، جبران تعطیلی‌های گذشته با ارائه هوشمندانه و نه صرفاً مجازی است. برخی می‌گویند وقتی درس حضوری برگزار نمی‌شود، آموزش مجازی را جایگزین کنیم. در حالی که ما جایگزین‌های مختلفی داریم که یکی از آن‌ها را عرض کردم و آن، پژوهش است.

پنجم، توجه به آمارهایی است که جامعه به آن‌ها نیاز دارد. امروز، نیازمند پژوهش و تحقیق در جامعه هستیم. بسیاری از عزیزان طلبه، فضلا و مبلغین به شهرستان‌ها رفته‌اند و واقعاً نیز در حال فعالیت جهادی هستند. این عزیزان می‌توانند در همان مناطقی که حضور دارند، آسیب‌های اجتماعی را شناسایی و استخراج کنند و حتی در زمینه شناسایی و بررسی وضعیت اقوام و جوامع محلی، به مدیران جامعه کمک کنند. سپس راه‌حل‌هایی برای آن‌ها ارائه دهند؛ به‌ویژه با توجه به منطقه خاصی که در آن حضور دارند.

الحمدلله کشور ما به لحاظ قومیت، جغرافیا و مسائل مختلف، از تنوع بالایی برخوردار است. از نظر فرهنگ، مذهب و به هر صورت، اقلیم‌های متفاوت، تنوع گسترده‌ای در کشور وجود دارد.

حضور تبلیغی تا رصد آسیب‌های اجتماعی

نکته ششم، نقش اساتید در برهه حساس کنونی است. همان‌طور که عرض کردم، بعضی از امور مربوط به اساتید می‌شود. این نیز جزو سنت‌های حوزه‌های علمیه است. وقتی ما از سنت‌های حوزه سخن می‌گوییم، یکی از آن‌ها ارتباط استاد و شاگرد است.

این ارتباط ممکن است در تابستان برقرار باشد، یا حتی در شرایط معمولی که تعطیلات وجود دارد، اما ارتباط علمی همچنان برقرار است. این مسئله در گذشته نیز وجود داشته و امروز هم می‌توان آن را در همین برهه جنگ و بحران ادامه داد. به‌ویژه اینکه برای ما مشخص نیست جنگی که مستکبرین علیه کشور ما راه انداخته‌اند، تا چه زمانی ادامه خواهد داشت. از این‌رو، اساتید محترم که واقعاً دلسوز هستند، زحمت می‌کنند و دغدغه دارند، اتفاقاً می‌توانند در این زمینه و با همان عنوان اصلی «جهاد علمی»، در این جهاد علمی شرکت کنند و با طلاب ارتباط برقرار کنند.

استاد و طلبه؛ پیوندی که نباید در بحران گسسته شود

امروز به‌صورت مجازی، بسیاری از امور را می‌توانند با یکدیگر در میان بگذارند؛ یک بحث، یک سؤال یا یک شبهه را مطرح کنند. این قالب طلبگی و قالب فعالیت حوزوی، نه‌تنها دچار آسیب و رکود نمی‌شود، بلکه رو به پیشرفت نیز خواهد بود. این ارتباطی که ایجاد می‌شود، می‌تواند موجب استمرار و تقویت فعالیت علمی حوزه شود.

هفتم، تدوین سند و برنامه‌ریزی برای دوران بحران است. ما چند وقت قبل، دوران کرونا را داشتیم و مدت زیادی نگذشت که این جنگ نیز پیش آمد. الحمدلله زیرساخت‌های ما خوب است، اما باید در کنار این زیرساخت‌ها، هم برنامه داشته باشیم، هم نگاه و هم هدف.

ضرورت تدوین «سند راهبردی» برای روزهای بحران

به هر صورت، به نظر می‌آید باید یک سند راهبردی و مؤثر در مسئله تعطیلات تدوین شود؛ چه تعطیلاتی که به دلایلی مثل کرونا ایجاد می‌شود، چه به دلیل جنگ و چه به دلایل خاص و امور اجتناب‌ناپذیری که به هر حال ممکن است به‌صورت غیرمرتبه پیش بیاید.

این مسائل را باید با دقت بیشتری برنامه‌ریزی کنیم. اگر این

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله جواد مروی ۱۵ شهریور در آغاز درس خارج فقه خود در جمع طلاب و فضلالی حوزه، با اشاره به چهار نکته مهم «عظمت مدیریت نظام ولایت فقیه»، «لزم حفظ اتحاد و همبستگی»، «ولایت فقیه، محور تقدّم‌های علمی و مقاومت‌های جهادی» و «توجه به وظایف علمی در کنار وظایف میدانی» پرداخت که مشروح سخنان دبیر دوم شورای عالی حوزه‌های علمیه به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا ونبينا حبيب قلوبنا وطيبب نفوسنا أبى القاسم المصطفى محمد ﷺ و على اهل بيته الطيبين الطاهرين؛ صلاة ترغم أنوف الجاحدين اللهم وفقنا للعلم والعمل به.

در آغاز مباحث فقه و اصول بعد از تعطیلات ممتد، ابتدا به چهار نکته اشاره می‌کنم، سپس وارد بحث می‌شویم.

نکته اول: عظمت مدیریت نظام ولایت فقیه

شهادت قائد امت علیه السلام داغی است که همچنان سینه‌های مردم مؤمن را می‌گدازد و آتشی است که در دل‌ها شعله‌ور است. از طرفی به آثار این شهادت در جای خودش باید پرداخته شود و از طرف دیگر، از مکتب این قائد شهید که استکبارستیزی، استقلال‌خواهی، مقاومت، عزت و سربلندی امت اسلام و ایران سرافراز است و مدیریت قوی‌ای که این مکتب داشته است، باید به‌عنوان امانتی گرانها همچون جان شیرین‌مان پاسداری کنیم. شما یک اثر و نتیجه مدیریت ولایت فقیه و مدیریت سید شهید قائدمان را در عمل می‌بینید؛ آمریکای جنایتکار مقابله مستقیمش را با مردم ایران آغاز کرد؛ آمریکایی که می‌گفتند: از نظر قدرت نظامی بین ارتش‌های دنیا در ردیف اول است؛ می‌گفتند: توان انجام عملیات در سراسر جهان در بالاترین سطح را دارد؛ می‌گفتند: از نظر لجستیک بزرگترین مزیت ارتش آمریکا توان انتقال نیرو، سوخت، مهمات و تجهیزات به همه دنیاست. ده‌ها سال عظیم‌ترین پایگاه‌ها را در منطقه و اطراف جمهوری اسلامی ایجاد کردند. علاوه بر اینکه ارتش سفاک رژیم صهیونیستی تمام توانش را به میدان آورد، رژیم‌های مزدور منطقه تمام توانشان را به‌کار گرفتند، ناتو مستقیم و غیرمستقیم تمام توانش را در اختیار

ادامه از صفحه ۳

■ **حدود چهار دهه است که امام و رهبر شهیدمان بر این موضوع تأکید داشته‌اند که اصل تحول، اجتناب‌ناپذیر است؛ ایشان بر لزوم تلفیق و توجه همزمان به اصالت‌های حوزه و روزآمدی تأکید داشتند.** شما نیز بخشی از سنت‌های اصیل حوزه را در بُعد آموزش و مسائل مرتبط با آن اشاره کردید. از سوی دیگر، بحث روزآمدی نیز مجدداً در بیانیه «حوزه پیشرو و سرآمد» مطرح شد. می‌خواستم درباره این موضوع سؤال کنم که چگونه می‌توان، این اصالت‌های حوزوی را با روزآمدی تلفیق کرد؟

● سؤالاتان به‌جا و مفید است و شاید بسیاری از افرادی که اندوخته‌هایی دارند، باید به این سؤال مهم پاسخ دهند. منتها ما نیز در حد یک طلبه، مطالبی را در این زمینه عرض می‌کنیم. یکی از نکات مهمی که در تاریخ حوزه وجود دارد، این است که اصلاً برخی افراد به‌گونه‌ای عمل کرده‌اند که اگر طلبه‌ای یا شخص تحصیل‌کرده‌ای در مقطع خاصی بخواهد امروز وارد حوزه شود، با سدی مواجه است و باید عده‌ای را راضی نگه دارد. آن عده‌ای که باید راضی شوند، گاهی به دلایل مختلف، مانع ورود افراد می‌شوند، در وجود این جوانان عزیز یأس و ناامیدی ایجاد می‌کنند و از ورود آنان به حوزه جلوگیری می‌کنند.

گاهی نیز ظواهر و مطالبی که در فضای مجازی منتشر می‌شود، از جمله شایعات، شبهات و تهمت‌ها، باعث می‌شود جذب نیرو و جذب طلبه کاهش یابد. گاهی نیز همین مسائل باعث می‌شود طلاب و فضایی که در حوزه حضور دارند، مایوس شوند و از مسیر حوزوی خارج شده وارد مسیر دیگری شوند که هویت طلبگی در آن وجود ندارد.

رهبر عزیز می‌فرمایند که باید با این مسئله مقابله کرد. مقابله با این مسئله نیز خود موضوع بسیار مهمی است. دقیقاً نکته بعدی، نگاه همراه با خوش‌بینی به نسل جوان و تعامل با آنان است.

نکته بعدی که ایشان می‌فرمایند، تدوین دروس حوزه بر مبنای فقه روشن‌بین، پاسخگو و به‌روز، همراه با فلسفه‌ای روشن و دارای امتداد اجتماعی و همچنین دانش کلام رسا و استوار و دارای قدرت اقتناع است.

روحانیت در حفظ اتحاد

و تبیین دستاوردهای انقلاب

مسئولیت سنگینی دارد

دبیر دوم شورای عالی حوزه‌های علمیه گفت: نقشه عمده دشمن این است که عملیات نظامی‌اش را پیوند بزند به آشوب خیابانی و از هر راهی بتواند جمعی را به‌عنوان مخالف این نظام به صحنه بیاورد و آشوب و ناآرامی درست کند. اینجا وظیفه همه به‌خصوص روحانیت بسیار حساس است؛ وظیفه، حضور در صحنه و حفظ اتحاد داخلی است.

در توثیث‌هایی که این مردک روان‌پریش داشت، در یکی از توثیث‌هایش گفت: منتظریم مردم ایران به صحنه بیایند و علیه حاکمیت اقدام کنند؛ لذا حفظ اتحاد و همبستگی و حضور در صحنه مردم بسیار مهم است که باید توجه شود.

همین‌جا تشکر ویژه دارم از روحانیون فاضل، جوان و توانمندی که در طول این شش‌ماه صحنه را خالی نکردند. گزارش‌های متعدد از شهرهای مختلف، از تهران و جنوب و سایر شهرها، مردم را به صحنه آوردند و حضور خیابانی مردم را به دشمن نشان دادند. از این اعزه تشکر ویژه دارم.

نکته سوم: ولایت فقیه

محور تقدّم‌های علمی و مقاومت‌های جهادی در رابطه با اثرات خون قائد شهید علیه السلام در دنیا، باید به‌تفصیل سخن گفت. فعلاً فقط به این نکته اشاره می‌کنم که سال‌های کثیری از عمر خودم را ارتباط با خارج از کشور داشته‌ام. قبل پیروزی انقلاب از سال ۱۳۵۶ نوجوان شانزده ساله بودم به ترکیه، سوریه، اردن و عربستان سفر داشتم. در عربستان بعد اینکه آثار احسان الهی‌ظہیر از سلفیه معروف آونه اخیر را خوانده بودم، او هم از پاکستان برای اعمال حج به عربستان آمده بود، شب عید نوروز در مدینه با او گفت‌وگو کردم و بعض کتبش را نقد کردم که خیلی تعجب می‌کرد.

از آن به بعد، همچنان سفرها و ارتباط با خارج از کشور قطع نشده؛ سه سال بعد از پیروزی انقلاب، هیئتی از ایران به مجامع علمی و دانشگاهی سوریه، ترکیه و لبنان برای گفت‌وگو و سخنرانی رفتم که من جوان‌ترین آن جمع بودم. با این سابقه و تجربه فراوان، بدون مبالغه و غلو می‌گویم هیچ زمانی ندیده‌ام مثل این زمان که مردم دنیا توجه به انقلاب اسلامی، مکتب تشیع و آموزه‌های شیعی داشته باشند.

یک توجه بسیار ویژه در مردم دنیا پیدا شده، نه‌تنها مسلمانان حتی غیرمسلمان‌ها، می‌خواهند انقلاب اسلامی را بشناسند و مکتب تشیع را بشناسند. سؤال می‌کنند، این اکسیر ویژه‌ای که شما دارید و این تقدّم‌ها و مقاومت‌ها را باعث شده، چیست؟ به ما هم منتقل کنید.

لذا وظیفه روحانیت امروز بسیار سنگین است. باید ارتباط

راه‌های تقویت شتاب و خیزش علمی

در حوزه‌های علمیه

گفت‌وگو با عضو مجمع عمومی جامعه مدرسین

این شاید مهم‌ترین بند باشد؛ انقلاب اجتماعی بسیار با مسئله اقتناع پیوند دارد.

حوزه باید برای نسل جوان «اقتناع» تولید کند

کلیدواژه‌هایی وجود دارد که واقعاً در شرایط کنونی بسیار تأثیرگذار هستند. اگر امروز می‌خواهیم متونی را برای حوزه آماده کنیم، الحمدلله مرکزی مانند فقه معاصر این کار را انجام داده‌اند و بخش‌های دیگر نیز در این زمینه فعالیت‌هایی داشته‌اند، باید در برنامه‌ریزی‌ها و ارائه متون، به این مسئله توجه کنیم که اجتماع را به‌خوبی ببینیم.

این تحولاتی که امروز در سطح جهان از آن‌ها سخن می‌گوییم، همه تحولات اجتماعی هستند. اگر امروز یک جنگ را مشاهده می‌کنیم که به‌صورت جنگ سخت در جریان است، پشت این جنگ سخت، جنگ نرم نیز وجود دارد.

متون حوزوی باید پاسخگوی مسائل واقعی جامعه باشند

پس باید متون حوزه را به سمتی ببریم که ناظر بر مسائل جامعه، ناظر بر حکمرانی دین و ناظر بر معارف اسلامی باشد و بتوانیم این باور را در جامعه ایجاد کنیم و به این باور برسایم که دین برای اداره جامعه چیزی کم ندارد و می‌تواند در عرصه اداره جامعه نقش‌آفرین باشد.

کمالاتی که همین مسئله جنگ، این موضوع خود را نشان داد. کشورهایی که به هر صورت، چه به‌صورت مستقیم و چه غیرمستقیم، به کشور عزیز ما حمله کردند، نشان دادند که آنچه در این میدان پاسخ می‌دهد، خلاقیت و ذکاوت ایرانی‌هاست؛ اما

بگیریم و این مطالب را به دیگران انتقال دهیم و سؤالات دیگران را پاسخ دهیم. حرف گفتنی در اینجا بسیار است که باشد برای بعد.

نکته چهارم: توجه به وظایف علمی

در کنار وظایف میدانی

در کنار حضور در خیابان که خود یک میدان جنگ است، از علم‌آموزی و اندوختن دانش نباید غفلت کنیم. به تمام معنا حضور در صحنه داشته باشیم و با تمام توان در مسیر کسب علم و دانش برای خدمت به مکتب اهل‌بیت علیهم السلام خودمان را آماده کنیم. گاهی از سلف صالح و علمای بزرگ‌مان نکاتی را می‌بینیم که هم، درس است و هم وقتی به خودمان مراجعه می‌کنیم، می‌گوییم: آنان چگونه تلاش می‌کردند و ما چه می‌کنیم. شرح حال فاضل جواد صاحب کتاب مفتاح‌الکرامه که غایت تتبع و مراجعه به کتب فقهی دارد را ببینید، قسمتی از کتاب‌های مفتاح‌الکرامه را در جنگی نوشته است که وهابیت حمله کرد به عراق، حله، کربلا، نجف و فاجعه بزرگی درست کردند و غارت کردند و جمعی را به شهادت رساندند. ایشان در آن حالات و موقعیت، ضمن اینکه به جهاد و دفاع مشغول است، حالتی دارد که صاحب اعیان‌الشعبه می‌گوید: «و فی کل هذه الحروب والحصار کان لا یفتأ عن التدّریس والتألیف». (اعیان‌الشعبه، ج ۴، ص ۲۹۰). در تمام این جنگ‌ها و محاصره‌ها، صاحب مفتاح‌الکرامه از تألیف و تدریس خسته نمی‌شد.

خود فاضل جواد، در کتاب الهیه از مفتاح‌الکرامه می‌گوید: «وقد تمّ والحمدلله کما هو اهلہ باب الصدقة والهبة فی الیوم السابِع عشر من جمادی‌الاولی سنة ألف ومائَین وست وعشرین وجائنا عسکر الوهابیین وقد وقع فی اطراف العراق کالحله والمشهدین البلاء المبین من القتل الذریع الکثیر خصوصاً فی الزوار والمتردّدین والنهب وحرق الزروع وکتنا حینئذ فی النجف الاشرف کالمحاصرین والحمدلله رب العالمین وصلى الله على محمد وآله الطاهرين والعبد لم یترک الاشتغال مع ما نحن علیه من هذا الحال مضافاً الی مرض فی الجسم واعتلال لاینبی والحمدلله رب العالمین قد کتبت ذلک وانا فی عشر السبعین. فاوصیکم ایها الاخوان ببذل الجَدّ والجهد فی تحصیل العلم علی کل حال». این وصیت عالمی است که خودش در میدان علم و عمل چنین جدّیتی دارد.

روشن است اگر مزاحمت بین جهاد و دفاع با تحصیل شد، مسلماً جهاد و دفاع مقدم است؛ اما وقتی جمع بین هر دو ممکن است و این‌گونه سلف صالح ما جمع می‌کردند، وظیفه ما نیز چنین است.

بله چندماه قبل با بعض بزرگان بررسی کردیم دیدیم، اگر دروس حوزه شروع شود، ممکن است در این حرکت مردمی که حول محور فضلالی جوان در شهرهای مختلف فعال هستند، خللی ایجاد شود. گفتیم: دروس حوزه تعطیل باشد؛ اما الآن می‌توان تدبیر کرد؛ لذا خواهش می‌کنم، هم در صحنه جهاد و دفاع محکم باشیم، هم در کنار جهاد و دفاع، از وظیفه اصلی خودمان که تحصیل علوم اهل‌بیت علیهم السلام و انتقال این معارف به مردم است، نباید غفلت کنیم و باید بین این دو جمع کنیم.

انجام می‌شود و واقعاً بدون تحمیل هزینه صورت می‌گیرد. نخستین فشر نیز معمولاً حوزویان هستند. در همه شرایط؛ چه در دوران کرونا و چه در دوران جنگ، این حضور را مشاهده کرده‌ایم. هر حرکتی می‌تواند یک تبلیغ مبین و اقناعی باشد. تبلیغ مبین و بلاغ مبین، لزوماً به این معنا نیست که مثلاً ما بیابیم و سخنرانی کنیم. بخشی از آن همین است، اما بخش دیگر آن، عمل حوزه، رفتار حوزه، کنش حوزه و کنشگری حوزویان است. این موارد باید در یک تراز مشخص و مطلوب قرار داشته باشند.

امیدواریم امسال، با توجه به این شرایط خاص، سالی باشد که نقطه عطفی در رشد و ارتقای حوزه، به‌ویژه در بعد آموزش، ایجاد شود.

■ **اگر نکته پایانی خطاب به طلاب دارید، بفرمایید.**

● بر اساس تجربه عرض می‌کنم؛ رهبر عزیز امروز که در مسند ولایت کشور ما و برای مسلمین جهان قرار گرفته‌اند، خودشان دانش‌آموخته حوزه و فعال حوزوی هستند. ایشان حوزه را می‌شناسند و بسیاری از افراد حوزه را نیز می‌شناسند؛ چراکه در این عرصه بوده‌اند و فعالیت‌ها و امور مختلف را انجام داده‌اند. تأکید ایشان نیز همین است. اگر می‌خواهیم لبیک بگوییم، چنان‌که به رهبر شهید عزیز لبیک گفتیم و در بسیاری از امور وارد شدیم و جانانه وارد شدیم، در این برهه نیز باید همان مسیر را ادامه دهیم.

ولی امر به تلاش و کوشش امر می‌کنند؛ تلاش علمی نسبت به دانشجویان و گروه‌های علمی خارج از حوزه. ایشان امر و راهنمایی می‌کنند و ما نیز باید همان اقدامات را سرلوحه کار خود قرار دهیم. یقیناً، همان‌طور که در بعد جنگ عرض کردم، تاریخ از این بعثت و خیزش امت و ملت، مطالبی خواهد نوشت که امروز، در حالی که ما در بطن این کار هستیم، آن‌ها را نمی‌بینیم و نمی‌دانیم.
○ من یقین دارم که ان‌شاءالله با همت حوزویان، با همت مدیران حوزه و با برنامه‌ریزی‌هایی که انجام می‌دهند، حتماً همان‌طور که حضرت‌عالی فرمودید، این اتفاق خواهد افتاد و حوزه شاهد یک تحول و تحرک اساسی، مؤثر و تأثیرگذار خواهد بود.

علم و انقلابی‌گری دو بال حوزه پیشرو و سرآمد

گفت‌وگو با رئیس انجمن اصول فقه حوزه علمیه قم

گفت‌وگو با رئیس انجمن اصول فقه حوزه علمیه قم

تحول در حوزه‌های علمیه زمانی می‌تواند به یک حرکت واقعی و ماندگار تبدیل شود که از سطح اصلاحات شکلی عبور کرده و به بازتعریف نسبت حوزه با «علم» و «مسئولیت اجتماعی» برسد. «حوزه پیشرو و سرآمد» نه صرفاً حوزه‌ای برخوردار از متون و دانش انباشته است و نه نهادی که صرفاً در واکنش به تحولات اجتماعی موضع‌گیری کند؛ بلکه میان عمق علمی و حضور فعال در میدان مسائل جامعه پیوند برقرار می‌کند.

از این منظر، علم نخستین بال تحول حوزه است. مسئله امروز تنها حفظ میراث علمی گذشته نیست؛ بلکه بازخوانی و به‌کارگیری این میراث برای پاسخ به پرسش‌هایی است که در جامعه و جهان معاصر مطرح می‌شود. در مقابل، علم بدون انقلابی‌گری و احساس مسئولیت اجتماعی، ممکن است به دانشی منفک از میدان واقعیت تبدیل شود.

بنابراین، این دو بال نه در برابر یکدیگر، بلکه مکمل یکدیگرند. علم به انقلابی‌گری، عمق و عقلانیت می‌بخشد و انقلابی‌گری، علم را از انزوا خارج کرده و به آن جهت اجتماعی و تمدنی می‌دهد. تحقق حوزه پیشرو در گروی همین پیوند است؛ حوزه‌ای که هم مرجع تولید فکر باشد و هم در میدان حل مسائل جامعه حضور مؤثر داشته باشد. خبرگزاری حوزه، به‌مناسبت آغاز سال تحصیلی جدید حوزه علمیه، پای صحبت‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سیدصادق محمدی، استاد درس خارج فقه و اصول حوزه، رئیس انجمن اصول فقه حوزه و نایب‌رئیس مجمع عمومی جامع مدرسین حوزه علمیه قم ششست و در گفت‌وگویی تفصیلی، درباره بایسته‌های حوزه‌های علمیه در مسیر تحول سخن گفته شد که مشروح آن تقدیم حضور خوانندگان محترم می‌گردد.

▣ در طلیعه سال تحصیلی جدید، سؤال ابتدایی این است که با توجه به شرایط اخیر و همچنین نگاه بلندی که امامین انقلاب، به‌ویژه حضرت آقای شهیدمان، در پیام مهم خود به حوزه با عنوان «حوزه پیشرو و سرآمد» داشتند، می‌خواستم بیشتر درباره اهمیت بُعد آموزش در سال تحصیلی حوزه صحبت بفرمایید و اینکه طلاب چگونه می‌توانند در این دوره تاریخی به رشد و ارتقای حوزه‌های علمیه در بُعد آموزشی کمک کنند؟

• امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب علیه السلام فرمودند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «تعلموا العلم لِأَنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ وَنُورُ الْإِنْسَانِ مِنَ الْعَمَى وَقُوَّةُ الْإِيمَانِ مِنَ الضَّعْفِ» اکنون که در آستانه سال تحصیلی جدید قرار گرفته‌ایم و از پس روزگاری سخت و حساس گذر کرده‌ایم و همچنان در مسیری نفس‌گیر، با قدرت و اقتدار گام برمی‌داریم، ابتدا یاد و خاطره قائد عظیم‌الشان انقلاب، حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای رحمته الله علیه را گرامی می‌داریم. در واقع، موضوع «حوزه پیشرو و سرآمد» را ایشان مطرح فرمودند و این مسئله، بسیار بسیار مهم است.

در این فرصت بسیار کوتاهی که به بنده واگذار شده است، نکاتی را به‌صورت فهرست‌وار پیش روی اساتید ارجمند، مدیران دلسوز و طلاب عزیز قرار می‌دهم؛ ان‌شاءالله که مفید باشد.

استاد باید مربی جان‌ها باشد نه صرفاً انتقال‌دهنده دانش

نکته اول این است که اگر بخواهیم حوزه‌ای پیشرو و سرآمد داشته باشیم. البته نکات بسیار فراوانی وجود دارد و بنده چند مورد را عرض می‌کنم. باید ارتباط عمیق و دوسویه میان استاد و شاگرد، همچون ارتباط ریشه و شاخه، برقرار باشد. نکته دیگر این است که استاد حوزه، تنها معلم نیست؛ بلکه او مربی جان‌هاست. میان «معلم» و «مربی» تفاوت بسیار زیادی وجود دارد؛ تفاوت میان دانش‌دهی و جان‌پروری. اساساً میان این دو واژه، عموم و خصوص من‌وجه برقرار است و باید در این نکته بسیار توجه کرد.

درس باید مسئله‌محور، ثمره‌محور و کاربردی باشد
نکته دیگر این است که درس استاد باید مسئله‌محور، ثمره‌محور و تطبیق‌محور باشد؛ درسی که انگیزه‌ساز و کاربردی باشد. نکته چهارم این است که دروس فقه معاصر، به نظر من، واقعاً باید «فقه معاصر» باشد، نه تکرار فقه دیروز و بازخوانی فقه گذشته؛ البته فقه گذشته نیز بسیار مهم است؛ ولی به هر حال فقه معاصر، باید فقه معاصر باشد؛ وگرنه هم باید فقه قدیم در حوزه وجود داشته باشد و هم فقه معاصر؛ البته ویژگی‌هایی دارد که فرصت نیست وارد این عرصه شوم.

طلاب عزیز باید حضور در کلاس را یک تکلیف آگاهانه و تعهد شرعی بدانند. مسئولان عزیز نیز باید برای این حضور ارزشمند طلاب، انگیزه جدی ایجاد کنند؛ از جمله بسته‌های تشویقی هدفمند که بسیار کارساز است؛ البته در این خصوص پیشنهاداتی نیز دارم که فرصت بیان آنها نیست و من به‌طور فهرست‌وار عرض می‌کنم.

بازنگری در نظام ترم‌محوری

نکته ششم این است که نظام ترم‌محوری پاسخگو نبوده و باید یک بازنگری اساسی در این زمینه صورت بگیرد. علوم پایه و ادبیات عرب نیازمند توجه جدی‌تر هستند نکته دیگر، بازخوانی جایگاه علوم پایه است. علوم پایه بسیار مهم است. حوزه ما باید ادبیات قوی و ادبیات

عرب قوی داشته باشد. به هر حال، علوم پایه باید بسیار بهتر از وضعیت کنونی پیگیری شود.

تفکیک مدیریت علمی و اجرایی مدارس

در خصوص مدارس علمیه نیز می‌خواهم این نکته را عرض کنم که یک مدیر اجرایی می‌خواهد و یک مدیر علمی؛ زیرا جمع میان این دو مسئولیت در بسیاری از مواقع دشوار است.

نکته دیگر، اختصاص بسته معیشتی برای اساتید است؛ آن هم برای اساتید بر اساس میزان تأثیرگذاری آنان نسبت به شاگردان. باید به این موضوع توجه کنیم. نکته بعد، سفارش پروژه‌های علمی ـ پژوهشی از سوی مراکز خارج از حوزه است. این مسئله می‌تواند در رشد و ارتقای سطح علمی حوزویان بسیار تأثیرگذار باشد.

اتاق‌های فکر محل نقد، گفت‌وگو و شنیدن صدای طلاب باشد

ایجاد اتاق فکر نیز بسیار مهم است. اتاق فکر چیست؟ من نکاتی را می‌خواهم عرض کنم که کمتر تکراری باشد. باید اتاق فکر نقدپذیر برای همه طلاب در همه استان‌ها ایجاد شود؛ جایی که اندیشه‌ها در آن جراحی شود، طلبه‌ها بیابند و حرف دل‌شان را بزنند و گوش شنوا در حوزه بیشتر شود.

منظاره‌های علمی؛ آتش فهم را شعله‌ور می‌کند

منظاره‌های علمی نیز بسیار مهم است؛ به‌ویژه در مسائل چالش‌برانگیز. این منظاره‌های علمی، آتش فهم را شعله‌ور می‌کند. نکته سیزدهم، نکته‌ای است که می‌خواهم به عزیزان بزرگوار، خدمتگزار و دلسوز و مسئولان عزیز حوزه‌های علمیه عرض کنم؛ جزئیات را فراموش نکنید. گاهی کلان‌نگری افراطی، ما را از واقعیت دور می‌کند.

نکته بعدی که می‌خواهم عرض کنم، ایجاد صندوقی برای سرمایه‌گذاری علمی حوزوی با مشارکت خیرین و مانند آن است که یک ضرورت انکارناپذیر به‌شمار می‌رود. نکته بعد این است که حوزه، به نظر بنده، باید سامانه‌ای داشته باشد که مهارت‌های طلاب را در زمینه‌های مختلف و گوناگون رصد کند. این مسئله بسیار راه‌گشاست.

سواد رسانه‌ای و هوش مصنوعی؛

دو ضرورت آموزشی حوزه امروز

مسئله دیگری که بسیار مهم و حیاتی است و واقعاً امروزه باید به آن توجه ویژه کرد، سواد رسانه‌ای و هوش مصنوعی است. به نظر بنده، اگر از نظر زمانی مشکلی وجود نداشته باشد و به‌شکلی برنامه‌ریزی شود که به دروس دیگر لطمه‌ای وارد نشود، حتی اگر سواد رسانه‌ای و هوش مصنوعی به‌عنوان درس رسمی نیز قرار داده شوند. البته عرض می‌کنم که نباید مانع دروس دیگر شوند. این اقدامی شایسته و آینده‌نگرانه است.

نظارت بر تدریس استادان

نکته بعد، نظارت کیفی بر تدریس استادان است که از ارکان ارتقا به‌شمار می‌رود. ارتقای کیفی تدریس استاد باید هر روز بالنده‌تر شود؛ باید هم به استاد احترام کافی بگذاریم و هم نسبت به کیفیت تدریس استاد حساس باشیم.

حضور میدانی مدیران نیز بسیار مهم است. به نظر بنده، اگر این حضور میدانی با نگاه علمی و کیفی صورت بگیرد، بسیار اثربخش است و به نظرم از برخی جلسات حوزوی نیز این نظارت تأثیرگذارتر خواهد بود.

بانک اطلاعاتی استادان

نکته دیگر، ایجاد بانک اطلاعاتی برای استادان سیار و مقطعی است. بنده طرحی در این رابطه دارم. بانک اطلاعاتی استادان مقطعی می‌تواند بسیار راه‌گشا باشد.

ارزشیابی مدارس

ارزشیابی مدارس نیز بسیار مهم است. مدارس نباید صرفاً بر اساس تعداد طلاب ارزشیابی شوند. آنچه بسیار مهم است، عمق علمی و

ما باید حوزه‌ای را ایجاد کنیم که با توجه به آن ارزش‌ها آن سابقه بسیار درخشان حوزه و روش‌های بسیار موفق حوزه در گذشته، بتواند آنها را

با مسائل نو جامعه و ابزارهای جدید، از جمله رسانه، هوش مصنوعی، فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی

و این‌گونه مسائل که بسیار زیاد هستند پیوند دهد.

طرح‌های حل مسئله است. هر مدرسه‌ای که در این مسئله پیشگام باشد، باید این موضوع به‌عنوان یک ارزش برای آن مدرسه تلقی شود. **پژوهش در مسائل علوم انسانی** گام‌نهادن در مسیر پژوهش در مسائل علوم انسانی نیز اهمیت فراوانی دارد. ما اکنون سال‌های بسیاری است که در علوم انسانی ـ البته وقتی این را عرض می‌کنم، می‌خواهم برخی از مؤسسات را استثنا کنم ـ صرفاً به مبانی توجه شده است؛ اما فراتر از مبانی، به مسائل مختلف و متعدد علوم انسانی و همچنین کارایی و کاربرد آن، آن‌چنان که باید و شاید توجه نشده است. باید از این رویکرد، یعنی نگاه صرفاً میناگرایانه نسبت به علوم انسانی، عبور کنیم.

احیای سنت‌های موفق حوزه؛ از مباحثه تا تقریرنویسی

نکته دیگری که می‌خواهم عرض کنم، توجه به سنت‌های قدیم و سنت‌های موفق حوزه‌های قدیم است. باید نسبت به این سنت‌ها حساس باشیم. سنت‌های متعددی در حوزه وجود داشته است؛ یکی مسئله مباحثه است، یکی مسئله تقریرنویسی است و مسائل دیگری نیز وجود دارد. برخی از این سنت‌ها حتی نیاز به احیا دارند و باید مورد توجه قرار گیرند.

ظرفیت علمی قم در خدمت حوزه‌های سراسر کشور قرار گیرد

اما نکته آخر که می‌خواهم محضر عزیزان عرض کنم، توجه ویژه به حوزه‌های علمیه استان‌ها و شهرستان‌هاست. این نکته را به این دلیل عرض می‌کنم که پایه علمی طلاب، درواقع در شهرستان‌ها و استان‌های دیگر شکل می‌گیرد. اگر طلبه در استان‌ها قوی بار بیاید، بسیار مهم است؛ زیرا هنگامی که وارد حوزه علمیه قم می‌شود، با توان علمی بالا می‌تواند از ظرفیت‌های حوزه علمیه قم استفاده کند.

از اینجا می‌خواهم خواهشی از تمامی مسئولان، مدیران بزرگوار و معزز حوزه‌های علمیه داشته باشم و آن اینکه از ظرفیت حوزه علمیه قم در جاهای مختلف و در حوزه‌های مختلف ایران اسلامی استفاده شود.

ان‌شاءالله بتوانیم یک «حوزه پیشرو و سرآمد» آن‌گونه که قائد عظیم‌الشان، امام شهید رحمته الله علیه ما در منویات‌شان مطرح فرمودند، داشته باشیم و ان‌شاءالله بتوانیم با رهبری حضرت آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای (دام طله‌عالی) و راهنمایی مراجع عظام در این مسیر موفق باشیم.

حوزه پیشرو باید هم از نظر علمی سرآمد باشد و هم انقلابی
در کنار مراجع عظام، بزرگان و همه خدمتگزاران به حوزه و نظام، ان‌شاءالله بتوانیم حوزه‌ای داشته باشیم که هم از لحاظ علمی بسیار در سطح بالایی باشد و هم از لحاظ روحیه انقلابی؛ یعنی این هر دو در کنار یکدیگر وجود داشته باشد.

اگر به این شکل جلو برویم و با روش‌های موفق قدیم و نوین، این دو را در کنار یکدیگر قرار دهیم و با دو بال علم و انقلابی‌گری و روحیه جهادی، ان‌شاءالله پیش برویم، می‌توانیم بسیار بهتر از وضعیت کنونی و به‌مراتب بهتر از امروز، به «حوزه پیشرو و سرآمد» نائل شویم.

من همین مقدار را کافی می‌دانم.

حدود دو دهه است که امام و قائد شهیدمان، کلیدواژه «تحول در حوزه» را مطرح کرده‌اند. در این‌مدت، برنامه‌ها، همایش‌ها و اجلاسیه‌های خوبی نیز برگزار شده است و نکته‌ای که اکنون اشاره فرمودید، این است که باید میان سنت‌ها و اصالت‌های حوزوی جمع شود و در عین حال، روزآمدی و کارآمدی حوزه نیز تقویت شود. یکی از دغدغه‌های حضرت آقا این بود که حوزه نه‌تنها در داخل کشور و برای جامعه اسلامی خودمان، بلکه حتی برای جامعه بشریت، نسخه نرم‌افزاری اداره جامعه را ارائه کند. می‌خواهم بدانم تأکید بر همین مؤلفه‌ها و راهکارهایی که فرمودید، چگونه می‌تواند کمک کند که حوزه در ارائه و مدیریت این نرم‌افزار موفق باشد؟

حکمرانی فضای مجازی و هوش مصنوعی؛

مسئله‌ای برای امروز، نه فردا

اکنون ما در حوزه حکمرانی فضای مجازی با مسئله‌ای مواجه

هستیم که هم به‌روز، هم کارآمد و هم بسیار تأثیرگذار است؛ به‌گونه‌ای که هم‌اکنون، نه در آینده، بسیاری از عرصه‌های زندگی بشری را تحت تأثیر قرار داده است.

واقعاً امروز هوش مصنوعی برای همه افراد بشر، یک پدیده استثنایی با توانایی بسیار بالاست؛ به‌عنوان مثال، هوش مصنوعی یک مشاور به‌تمام‌معنا، رایگان، خستگی‌ناپذیر و زمان‌شنناس است؛ یعنی هر زمانی که بخواهید، می‌توانید با آن ارتباط برقرار کنید.

پیوند میراث حوزوی با مسائل نو و ابزارهای جدید

امروزه با این وسایل و امکانات فضای مجازی که به وجود آمده و در رأس آنها هوش مصنوعی قرار دارد، ما باید حوزه‌ای را ایجاد کنیم که با توجه به آن ارزش‌ها، آن سابقه بسیار درخشان حوزه و روش‌های بسیار موفق حوزه در گذشته، بتواند آنها را با مسائل نو جامعه و ابزارهای جدید، از جمله رسانه، هوش مصنوعی، فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی و این‌گونه مسائل که بسیار زیاد هستند، پیوند دهد.

ما واقعاً می‌توانیم این کار را انجام دهیم؛ چون بنیه علمی را داریم. محتوا مهم است و ارائه محتوا نیز اهمیت دارد. ما حوزویان محتوا را داریم؛ اما نوع پردازش محتوا و نوع عرضه محتوا را به‌خوبی نمی‌دانیم. **قالب‌های نوین؛ فرصتی برای عرضه بهتر معارف حوزوی**
فرم و قالب‌های نوین و شکل‌های جدید که جذاب نیز هستند، قابل انکار نیستند. بالاخره این قالب‌ها واقعاً برای همه و حتی برای خود حوزویان جذابیت دارند.

بنابراین، ما باید آن محتوای عمیق را حفظ کنیم. من گاهی مثال می‌زنم و می‌گویم که ما در دنیای شیعه، از نظر محتوا و عمق محتوا، عمقی به‌اندازه یک اقیانوس داریم؛ اما از نظر عرضه، ضعیف هستیم. ما نمی‌توانیم محتوای خود را به‌خوبی عرضه کنیم. به‌تعبیر دیگر، حاشیه‌محور هستیم. این‌گونه عرض کنم که ما می‌آییم یک کتاب قطور را تبدیل به یک حاشیه می‌کنیم؛ درحالی‌که امروزه دیگران یک خط را تبدیل به یک کتاب می‌کنند.

محتوای عمیق نباید در قالب‌های محدود محصور بماند

ما گاهی برعکس عمل می‌کنیم؛ یعنی یک محتوای بسیار عمیق را در قالب یک حاشیه یا یک تعلیقه ارائه می‌کنیم. البته این شیوه بسیار مهم است و باید هم وجود داشته باشد و روش حوزوی نیز همین است؛ اما نباید به آن بسنده کرد. باید این محتوای قوی، منطقی، قابل قبول و عقلانی را به‌شیوه‌ای مناسب عرضه کنیم. واقعاً از لحاظ مطلب و محتوا، دست ما بسیار پُر است؛ زیرا به دنیای ارزشمند اهل بیت علیهم السلام متصل هستیم. قرآن و اهل بیت علیهم السلام منبعی هستند که کرانه ندارند و گنجینه‌ای بی‌پایان به‌شمار می‌روند.

ما از این فرصت‌های طلایی در شرایط کنونی و با وضعیتی که امروز داریم، می‌توانیم در عرصه‌های مختلف دنیا، ارزشمندی‌های دنیای شیعه را معرفی کنیم.

اصول فقه شیعه؛ ظرفیت شکل‌دهی به یک گفتمان علمی جهانی

ما علمی داریم به‌نام «اصول فقه». اهل سنت نیز اصول فقه دارند؛ اصول فقه ما می‌تواند یک گفتمان عمیق علمی در دنیای اسلام و حتی فراتر از آن، در مجامع آکادمیک و علمی جهان باشد. اصول فقه ما حرف برای گفتن دارد و واقعاً شیعه با این علم فخیم حوزوی، می‌تواند یک گفتمان علمی در جهان ایجاد کند.

حوزه در عرصه هرمنوتیک نیز حرف‌های بسیاری برای گفتن دارد

در حوزه هرمنوتیک نیز ما حرف برای گفتن داریم؛ هرمنوتیک فلسفی و روش‌شناختی. از نظر محتوا، حوزه ما بسیار قوی است؛ منتها یک مسئله این است که ما نمی‌توانیم محتوا را به‌خوبی عرضه کنیم و مسئله دوم این است که محتوایی که اکنون از گذشته به ما رسیده است، از لحاظ فهم، آن را سهل و قابل فهم نمی‌کنیم.

هدف، آسان‌سازی فهم محتواست

نه ساده‌سازی کتاب‌های درسی

من نمی‌خواهم بگویم که کتاب‌ها باید آسان شوند؛ آن یک بحث دیگر است که در جای خود باید درباره آن بحث شود. اینکه کتاب درسی باید آسان باشد، سخت باشد یا متوسط، بحث دیگری است و من به آن کاری ندارم؛ اما ما باید فهم محتوا را آسان کنیم؛ یعنی باید محتوا را به‌شکلی ارائه کنیم که قابل فهم باشد.

برای مثال، باید اصول فقه را به‌گونه‌ای معرفی کنیم که دانشجویان ما نیز با اصول فقه شیعه آشنا شوند و بدانند که چه علم ارزشمندی در حوزه‌های علمیه وجود دارد.

حوزه پیشرو؛ تلفیق سنت‌های موفق و روش‌های نوین

بنابراین، اگر بخواهیم یک «حوزه پیشرو و سرآمد» داشته باشیم، باید اولاً به روش‌های نوین توجه کنیم و ثانیاً روش‌های موفق قدیم را فراموش نکنیم و این دو را با یکدیگر تلفیق کنیم.

امروزه برخی از کشورها، همین روش‌های قدیمی و سنتی را در نظام آموزشی خود پیاده می‌کنند؛ برای مثال، مباحثه، روشی است که اکنون در برخی از کشورها مورد استفاده قرار می‌گیرد؛ درحالی‌که حوزه ما تقریباً این مسئله را فراموش کرده است.

ما توانایی آن را داریم و واقعاً می‌توانیم یک حوزه پیشرو و سرآمد داشته باشیم. در بحث کار تطبیقی و مقاله‌نویسی نیز بسیار قوی هستیم. فقه ما و اصول ما در دنیای اسلام، واقعاً می‌تواند حرف برای گفتن داشته باشد و در این زمینه گفتمان علمی ایجاد کند.

طراحی بسته‌های تشویقی برای تلاش علمی طلاب

باید بسته‌های تشویقی برای طلاب در نظر بگیریم و انگیزه‌محوری کنیم. ما باید ارزش طلاب و حضور آنها را در کلاس مورد توجه قرار دهیم و فعالیت علمی کلاس نیز با نظارت استاد باشد؛ یعنی استاد‌محور باشد.

نشاط علمی حوزه

نشاط علمی مسئله بسیار مهمی است و ان‌شاءالله با نگاه انگیزه‌محور و رویکرد افزایش انگیزه، امسال کلاس‌های درس پربارتر از گذشته باشد و نشاط علمی بیشتر در حوزه حاکم شود.

معاون آموزش حوزه علمیه قم اعلام کرد

تحصیل بیش از ۳۰ هزار طلبه

در حوزه علمیه قم

حجت‌الاسلام والمسلمین علی‌اصغر همتیان، معاون آموزش حوزه علمیه قم نیز ۱۴ شهریور

در مراسم افتتاحیه سال تحصیلی جدید حوزه‌های علمیه، با تشریح آخرین وضعیت آموزشی حوزه علمیه گفت:

در سال تحصیلی گذشته، ۴ هزار و ۶۹۶ طلبه در مدارس سطح یک قم مشغول تحصیل بودند. در همین سال

۹ هزار و ۲۷۴ طلبه نیز در سطح عالی حوزه علمیه قم و ۱۳ هزار و ۲۷۵ طلبه در مقطع خارج، در سامانه ثبت درس داشتند.

تحصیل بیش از ۲۲ هزار طلبه در سطوح عالی و خارج

بر اساس آمار ثبت‌شده، بیش از ۲۲ هزار طلبه در سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم مشغول تحصیل هستند.

البته این آمار شامل طلابی نمی‌شود که چهارسال درس خارج خود را به پایان رسانده‌اند و از این‌رو دیگر نیازی به ثبت درس ندارند؛ بنابراین با در نظرگرفتن این گروه از طلاب، مجموع طلاب بالفعل مشغول به تحصیل در حوزه علمیه قم به بیش از ۳۰ هزار نفر می‌رسد.

فعالیت بیش از هزار استاد در مدارس سطح یک

در مدارس سطح یک قم در سال تحصیلی گذشته، یک هزار و ۱۰۵ استاد به امر تدریس اشتغال داشتند. از شهریور سال گذشته تاکنون نیز ۱۷۰ استاد جدید در سطح یک موفق به دریافت حکم تدریس شده و وارد چرخه آموزش حوزه علمیه قم شده‌اند.

ورود استادان جدید به چرخه تدریس، موجب تقویت ظرفیت آموزشی مدارس و فراهم‌شدن زمینه استفاده از توان علمی استادان واجد شرایط در فرایند تربیت و آموزش طلاب می‌شود.

هزار و ۷۶۸ استاد در سطح عالی حوزه فعالیت دارند

در سطح عالی حوزه علمیه قم نیز در سال گذشته، یک هزار و ۷۶۸ استاد به تدریس اشتغال داشتند. علاوه بر این، بیش از ۳۵۰ استاد در مقطع خارج و یک هزار و ۱۱۸ استاد نیز در مراکز تخصصی حوزه علمیه قم فعالیت آموزشی داشتند. در مجموع، بیش از چهارهزار استاد در سال گذشته در حوزه علمیه قم مشغول تدریس بودند.

ارزیابی علمی؛مبنای ورود استادان به چرخه تدریس

طی سال‌های اخیر، ورود استادان به چرخه تدریس، بر اساس ارزیابی‌های علمی صورت‌گرفته‌است و این روند یکی از ظرفیت‌های ارزشمند حوزه علمیه به‌شمار می‌رود. توجه به ارزیابی علمی استادان و استفاده از نیروهای دارای صلاحیت علمی در فرایند آموزش، زمینه ارتقای کیفیت آموزشی و تقویت بنیه علمی حوزه را فراهم می‌کند. اینکه امروز بیش از چهارهزار استاد در حوزه علمیه قم مشغول تدریس هستند، ظرفیت علمی بسیار بزرگی برای حوزه محسوب می‌شود و نشان‌دهنده برخورداری حوزه علمیه قم، از یک شبکه گسترده و قابل توجه آموزشی و علمی است.

برگزاری بیش از ۷۰۰ درس خارج در سال تحصیلی گذشته

در سال تحصیلی گذشته، در مجموع ۲۷۵ درس خارج اصول، ۱۲۷ درس خارج فقه و ۱۱۱ درس خارج فقه معاصر در حوزه علمیه قم برگزار شد. علاوه بر این موارد، در مجموع بیش از ۷۰۰ درس خارج در حوزه علمیه قم ارائه شد که نشان‌دهنده ظرفیت گسترده علمی و آموزشی این حوزه و حضور قابل توجه اساتید در سطوح عالی و خارج است.

ثبت درس یک هزار و ۸۲۵ استاد برای سال تحصیلی جدید

فرایند ثبت درس اساتید و انتخاب دروس طلاب، تاکنون به‌خوبی پیش رفته است و بخش قابل توجهی از اساتید، دروس خود را برای سال تحصیلی جدید ثبت کرده‌اند. از حدود دو هزار استاد سطح عالی و خارج حوزه علمیه قم، تاکنون یک هزار و ۸۲۵ استاد دروس خود را ثبت کرده‌اند و در مجموع ۶ هزار و ۶۴۲ درس نیز از سوی طلاب انتخاب شده است.

افزایش بیش از ۱۰۰ درصدی تعداد اساتید طی یک‌دهه

از سال ۱۳۹۶ تاکنون، تعداد اساتید سطح عالی و خارج حوزه علمیه قم، بیش از ۱۰۰ درصد افزایش یافته است. تعداد اساتید این سطوح در سال ۱۳۹۶ کمتر از هزار نفر بود؛ اما این رقم اکنون به بیش از دو هزار استاد رسیده است؛ روندی که نشان‌دهنده رشد قابل توجه ظرفیت علمی و آموزشی حوزه علمیه قم در سال‌های اخیر است.

تعدد حلقه‌های علمی؛ ظرفیتی برای توسعه آموزش‌های حوزوی

اگر دربرخی موارد حلقه‌های درس محدودتر مشاهده می‌شود، یکی از دلایل آن حضور تعداد بیشتری از اساتید ارزشمند و شکل‌گیری حلقه‌های علمی متعدد است. افزایش تعداد اساتید و گسترش حلقه‌های درس، در حقیقت یک ظرفیت علمی بزرگ برای حوزه علمیه قم به‌شمار می‌رود و می‌تواند زمینه را برای توسعه آموزش‌های تخصصی، افزایش تنوع علمی و بهره‌مندی طلاب از دیدگاه‌ها و روش‌های مختلف علمی فراهم کند.

رشد قابل توجه تعداد اساتید، افزایش تنوع دروس و استقبال طلاب از انتخاب دروس، از جمله نشانه‌های گسترش ظرفیت علمی و آموزشی حوزه علمیه قم در سال‌های اخیر است.

فعالیت ۴۲ مرکز تخصصی حوزه علمیه قم با ارائه ۹۹ رشته

در این سال، ۴۲ مرکز تخصصی در حوزه علمیه قم فعال بودند و در مجموع ۹۹ رشته تخصصی در این مراکز ارائه می‌شد. در این مراکز، دو هزار و ۲۹ طلبه در رشته‌های تخصصی مختلف مشغول تحصیل بودند و روند فعالیت‌های با هدایت اعضای شورای عالی و مدیریت حوزه‌های علمیه، متناسب با شرایط جدید، مأموریت اساتید و طلاب از عرصه کسب دانش و فعالیت‌های معمول آموزشی، به عرصه دفاع از نظام اسلامی تغییر پیدا کرد. در این شرایط، طلاب و فضلا به‌صورت فردی و همچنین در قالب مجموعه‌ها و تشکل‌های مختلف، در عرصه‌های گوناگون دفاع از نظام اسلامی حضور یافتند

و متناسب با نیازهای موجود به ایفای نقش پرداختند.

برپایی ۱۷۳ موبک از سوی مدارس و واحدهای آموزشی حوزه

در مجموع، ۱۱۰ مدرسه و واحد آموزشی شامل مدارس سطح یک، مدارس عالی و مدارس تخصصی، اقدام به برپایی ۱۷۳ موبک کردند. از مجموع این مواکب، ۱۱۸ موبک در شهر قم مستقر شدند و سایر مواکب نیز در مناطق اطراف قم به ارائه خدمات پرداختند.

علاوه بر این ۱۷۳ موبک، نزدیک به ۱۰۰ موبک دیگر نیز از سوی طلاب جهادی قم و با مدیریت مستقیم خود طلاب برپا شد که نشان‌دهنده ظرفیت بالای روحیه جهادی و مسئولیت‌پذیری طلاب حوزه علمیه قم در شرایط خاص و مورد نیاز جامعه است.

مشارکت معاونت‌های مختلف حوزه علمیه

در فعالیت‌های جهادی

معاونت تبلیغ حوزه علمیه قم نیز در زمینه بسیج نیروهای طرح امین و ساماندهی مبلغان فعال بود و ظرفیت تبلیغی حوزه را برای حضور مؤثرتر در این عرصه سازماندهی کرد.

معاونت پژوهش و معاونت فعالیت‌هایی داشتند و در مجموع، بخش‌های مختلف حوزه علمیه قم تلاش کردند، متناسب با وظایف و ظرفیت‌های خود در این حرکت مشارکت کنند.

مدارس دروس آزاد؛ یکی از پایگاه‌های مهم علمی حوزه

بخش عمده تلاش‌های علمی طلاب در دروس آزاد حوزه رقم می‌خورد و مدارس دروس آزاد، از جمله پایگاه‌های مهم علمی حوزه علمیه قم به‌شمار می‌روند.

به‌همین دلیل، ساماندهی مدارس دروس آزاد همواره مورد تأکید مدیر حوزه‌های علمیه بوده است و ضرورت دارد، این مدارس با توجه به ظرفیت‌های موجود، نیازهای آموزشی طلاب و شرایط روز حوزه، سازماندهی و ساماندهی شوند.

پس از عبور از شرایط ویژه دوران کرونا، ساماندهی و تجمیع مدارس دروس آزاد در دستور کار قرار گرفت تا فعالیت‌های آموزشی این مدارس با انسجام و نظم بیشتری دنبال شود. درنتیجه این روند ساماندهی و تجمیع، تعداد مدارس دروس آزاد، تقریباً به نصف کاهش یافت. هدف از این ساماندهی، صرفاً کاهش تعداد مدارس نبوده است؛ بلکه تلاش شده است ظرفیت‌های آموزشی موجود، به‌شکل منسجم‌تر و هدفمندتر مورد استفاده قرار گیرد و مدارس دروس آزاد بتوانند نقش خود را به‌عنوان یکی از پایگاه‌های مهم علمی حوزه علمیه قم، با کیفیت و انسجام بیشتری ایفا کنند.

نظارت بر انضباط آموزشی دروس آزاد

و ساماندهی کلاس‌های فاقد استانداردهای لازم

طی دو سال گذشته، گروهی از اساتید با حضور در مدارس، وضعیت برگزاری دروس و میزان انضباط آموزشی آنها را مورد بررسی و ارزیابی قرار دادند. در این فرایند، وضعیت دروس از نظر نظم و انضباط آموزشی بررسی شد و در مواردی که یک درس از شرایط و انضباط آموزشی کافی برخوردار نبود، موضوع از سوی مسئولان مربوطه مورد پیگیری قرار گرفت و برای رفع مشکلات موجود اقدامات لازم انجام شد.

چنانچه بی‌نظمی در برگزاری یک درس استمرار پیدا می‌کرد و اقدامات اصلاحی به نتیجه مطلوب نمی‌رسید، آن درس تعطیل و طلاب حاضر در آن به سایر کلاس‌ها و دروس منتقل می‌شدند تا ضمن جلوگیری از اتلاف ظرفیت آموزشی، زمینه بهره‌مندی طلاب از دروس منظم و باکیفیت فراهم شود.

در مجموع طی دو سال گذشته، حدود ۵۰۰ درس در چارچوب این فرایند ساماندهی و تعطیل شده و طلاب شرکت‌کننده در این دروس، به کلاس‌های دیگر منتقل شده‌اند. همچنین در سال گذشته نیز ۳۵۰ درس مورد ساماندهی قرار گرفت که این اقدامات در راستای ارتقای سطح انضباط آموزشی و بهبود کیفیت برگزاری دروس آزاد در مدارس انجام شده است.

امکان دسترسی مدیران مدارس

به سوابق آموزشی و وضعیت حضور طلاب

در حال حاضر، مدیران مدارس این امکان را دارند که اطلاعات طلبه‌ای را که وارد مدرسه آنها می‌شود، مشاهده و بررسی کنند. اطلاعاتی از جمله معدل، وضعیت حضور و غیاب و سوابق آموزشی طلبه در اختیار مدیران مدارس قرار می‌گیرد و آنان می‌توانند با استفاده از این اطلاعات، شناخت دقیق‌تری از وضعیت آموزشی طلاب به دست آورند و متناسب با شرایط موجود برای رشد و ارتقای علمی و آموزشی مدرسه برنامه‌ریزی کنند.

راه‌اندازی کانون‌های هدایت علمی-تربیتی

برای حمایت از طلاب دروس آزاد

طلبایی که در دروس آزاد شرکت می‌کنند، می‌توانند از ظرفیت‌ها و خدمات این کانون‌ها در حوزه‌های مختلف مشاوره علمی، پژوهشی و تربیتی بهره‌مند شوند و متناسب با نیازهای خود از راهنمایی و حمایت کارشناسان و مشاوران استفاده کنند.

در سال گذشته، بیش از سه هزار طلبه در کانون‌های هدایت علمی -تربیتی عضو بودند و از خدمات و برنامه‌های این کانون‌ها استفاده کردند.

بهره‌مندی بیش از سه هزار طلبه از خدمات مشاوره‌ای و پژوهشی
از میان طلاب عضو این کانون‌ها، دو هزار و ۹۰ نفر از خدمات مشاوره تربیتی بهره‌مند شدند، یک هزار و ۶۳۸ نفر در فعالیت‌ها و خدمات پژوهشی مشارکت کردند و بیش از دو هزار طلبه نیز از مشاوره‌های علمی ارائه‌شده در این کانون‌ها استفاده کردند. ارائه این خدمات با این هدف صورت می‌گیرد که طلاب شرکت‌کننده در دروس آزاد، علاوه بر بهره‌مندی از ظرفیت آموزشی مدارس و اساتید، از یک شبکه حمایتی و هدایت‌گر در عرصه‌های علمی، پژوهشی و تربیتی نیز برخوردار باشند.

تدوین آیین‌نامه جامع‌تر

برای تقویت نقش کانون‌های هدایت علمی-تربیتی

امیدواریم با اجرای آیین‌نامه جامع‌تر کانون‌های هدایت علمی -تربیتی، زمینه برای تقویت و توسعه فعالیت این کانون‌ها فراهم شود. انتظار می‌رود با اجرای این آیین‌نامه و توسعه خدمات و برنامه‌های کانون‌های هدایت علمی -تربیتی، آثار و نتایج فعالیت آنها بیش از گذشته در فرایند رشد علمی، پژوهشی و تربیتی طلاب نمایان شود و این کانون‌ها بتوانند نقش مؤثرتری در هدایت و پشتیبانی از مسیر تحصیلی و تربیتی طلاب ایفا کنند.

گسترش خدمات غیرحضور

و تقویت فعالیت‌های علمی در حوزه علمیه قم

باتوسعه خدمات غیرحضور و کاهش مراجعات حضوری طلاب، منجر به پاسخگویی به ۱۵ هزار و ۸۰۰ درخواست از طریق پیشخوان مجازی حوزه علمیه قم شده است. این میزان پاسخگویی، بازه زمانی ۹ فروردین تا ۱۱ شهریور سال جاری را در بر می‌گیرد. در حال حاضر فرآیندهایی همچون ثبت درس اساتید و انتخاب دروس توسط طلاب نیز به‌صورت غیرحضوری انجام می‌شود و تلاش بر این است که با توسعه زیرساخت‌های الکترونیکی، ارائه خدمات آموزشی و اداری با سهولت، سرعت و دسترسی بیشتری همراه شود.

انتشار ۸۴ مجله علمی در مدارس و مراکز حوزه علمیه قم

در حال حاضر ۸۴ مجله علمی در مدارس و مراکز حوزه علمیه قم تولید و منتشر می‌شود که نشان‌دهنده ظرفیت قابل توجه علمی و پژوهشی این مجموعه است.

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم و واحدهای آموزشی در سال تحصیلی گذشته با برگزاری ۲۵۰ نشست علمی، بستر تبادل دیدگاه‌های پژوهشی و تخصصی را فراهم کردند.

انتخاب ۱۵۰ برگزیده در دوازدهمین جشنواره علامه حلی ^{رحمته‌الله}

در این دوره، دو هزار و ۲۵۴ نفر از اساتید و طلاب حوزه علمیه در جشنواره شرکت کردند که در نهایت، ۱۵۰ نفر به‌عنوان برگزیده انتخاب شدند. برگزاری این جشنواره، یکی از زمینه‌های شناسایی، حمایت و معرفی استعدادهای علمی طلاب و اساتید است.

ثبت بیش از ۱۱ هزار فایل صوتی و ۱۰ هزار تقریر در سامانه تقریرات
تاکنون ۱۱ هزار و ۲۰۰ فایل صوتی از اساتید و ۱۰ هزار و ۴۰۰ تقریر در این سامانه ثبت شده است.

وی با اشاره به اهمیت ثبت و نگهداری این آثار علمی افزود: این مجموعه با تداوم فعالیت و تکمیل محتوای آن، به‌مرور زمان، به یک ذخیره علمی ارزشمند برای حوزه علمیه تبدیل خواهد شد و می‌تواند در حفظ، ساماندهی و بهره‌برداری از میراث علمی اساتید و مباحث آموزشی حوزه نقش مؤثری ایفا کند.

افزایش دوبرابری جلسات گروه‌های علمی

حوزه علمیه قم برای ارتقای کیفیت پایان‌نامه‌ها

طی این‌مدت، اقدامات چشمگیری در دو محور اصلی صورت گرفته که یکی از مهم‌ترین آنها، ارتقای کیفیت فرایند بررسی پایان‌نامه‌های حوزوی بوده است.

در جلسات گروه‌های علمی، موضوعات پیشنهادی پایان‌نامه‌ها با دقت و حساسیت بیشتری مورد بررسی قرار می‌گیرد و اعضای گروه موظف هستند، درباره ابعاد مختلف موضوع، از جمله توان علمی طلبه برای نگارش پایان‌نامه، منابع در دسترس و ظرفیت علمی موجود برای انجام پژوهش اظهارنظر کنند.

این رویکرد با هدف آن دنبال می‌شود که پیش از ورود طلبه به فرایند پژوهش، موضوع پایان‌نامه از نظر علمی و اجرایی به‌شکل دقیق‌تری ارزیابی شود و طلبه بتواند پژوهشی متناسب با توان علمی

گزارش خبری

و ظرفیت‌های موجود انجام دهد. نتیجه این فرآیند، دقیق‌تر و منقح‌ترشدن موضوعات پیشنهادی پایان‌نامه‌ها و درنهایت ارتقای سطح کیفی پژوهش‌های حوزوی است.
افزایش بیش از ۱۰۰ درصدی جلسات گروه‌های علمی
تعداد این جلسات از حدود ۲۰۰ جلسه در سال ۱۴۰۲، به حدود ۴۰۰ جلسه در سال ۱۴۰۴ افزایش یافته است که نشان‌دهنده رشدی بیش از ۱۰۰ درصدی در این زمینه است.

این افزایش در تعداد جلسات در شرایطی اتفاق افتاده که تعداد پایان‌نامه‌ها در این بازه زمانی تقریباً ثابت مانده است؛ بنابراین افزایش جلسات، صرفاً ناشی از رشد کمی پایان‌نامه‌ها نبوده؛ بلکه بیانگر توجه جدی‌تر به بررسی تخصصی و کیفی موضوعات و فرایند پژوهش است.
هدف از افزایش جلسات گروه‌های علمی، فراهم‌کردن زمینه برای بررسی دقیق‌تر موضوعات و ارائه پیشنهادهای علمی مناسب‌تر به طلاب است تا پایان‌نامه‌ها از ابتدا بر مبنای موضوعاتی روشن، دقیق، قابل اجرا و متناسب با ظرفیت علمی پژوهشگر شکل بگیرند.

در این‌مدت، نیازهای پژوهشی موضوعات در اختیار شناسایی شده و بخشی از این موضوعات در اختیار طلاب قرار گرفته است. این اقدام با هدف تقویت ارتباط میان پژوهش‌های حوزوی و نیازهای واقعی جامعه و نهادهای دینی انجام شده است تا ظرفیت علمی طلاب در مسیر پاسخ‌گویی به مسائل و نیازهای موجود در حوزه دین و معارف اسلامی بیش از پیش مورد استفاده قرار گیرد. شناسایی مسائل و نیازهای واقعی و تبدیل آنها به موضوعات پژوهشی، می‌تواند زمینه‌ساز هدفمندترشدن پژوهش‌های حوزوی و افزایش کارآمدی و اثربخشی پایان‌نامه‌ها باشد.

بازنگری در سوابق اساتید و به‌روزرسانی کادر آموزشی

طی دو سال گذشته، سوابق همه اساتید مجدداً مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است. در جریان این بازبینی، اساتیدی که به هر دلیل امکان ادامه همکاری نداشتند، از چرخه همکاری خارج شدند و اساتید جدید متناسب با نیازهای موجود جایگزین آنها شدند. این فرایند با هدف به‌روزرسانی ظرفیت آموزشی و علمی و استفاده از استادانی متناسب با نیازهای آموزشی و پژوهشی حوزه علمیه قم دنبال شده است.

ثبت ۱۷۴۴ استاد راهنما و مشاور

در سامانه پایان‌نامه‌های حوزه علمیه قم

در حال حاضر یکهزار و ۷۴۲ استاد در سامانه پایان‌نامه‌ها به‌عنوان استاد راهنما و مشاور ثبت شده‌اند و در کنار این ظرفیت موجود، جذب نخبگانی استادان راهنما و مشاور نیز در دستور کار قرار گرفته است.

وی با تأکید بر اهمیت ارتقای کیفیت علمی پایان‌نامه‌های طلاب، از استادانی که از ظرفیت و توان علمی لازم برای هدایت و راهنمایی پایان‌نامه‌ها برخوردارند، خواست در فراخوان جذب استادان راهنما و مشاور مشارکت کنند تا ظرفیت علمی حوزه در این بخش بیش از پیش تقویت شود.

در مقطعی، ظرفیت هر استاد برای راهنمایی پایان‌نامه حداکثر پنج پایان‌نامه تعیین شده بود. هرچند اعمال این محدودیت با برخی فشارها و دشواری‌ها همراه بود؛ اما این سیاست در نهایت موجب شد، تعداد بیشتری از استادان وارد چرخه راهنمایی پایان‌نامه‌ها شوند و مسئولیت هدایت علمی طلاب را بر عهده بگیرند.

پس از آن و با تدوین و ابلاغ آیین‌نامه جدید، ظرفیت استادان راهنما بر اساس شاخص‌های مشخص علمی و آموزشی مورد بازنگری قرار گرفت و افزایش یافت. بر اساس ضوابط جدید، در شرایط خاص، ظرفیت یک استاد می‌تواند تا ۱۰ پایان‌نامه نیز افزایش پیدا کند. این تغییرات با هدف ایجاد تناسب میان ظرفیت علمی استادان، نیازهای آموزشی و پژوهشی طلاب و ضرورت تسریع در روند انجام پایان‌نامه‌ها صورت گرفته است.

تسهیل مسیر تحصیلی طلاب با بازخوانی مقررات

در جریان بررسی قوانین و آیین‌نامه‌های آموزشی، مواردی مورد بازنگری قرار گرفته تا مسیر تحصیلی طلاب با سهولت و انعطاف بیشتری دنبال شود. طلبه‌ای که پایه نهم را به پایان رسانده باشد، می‌تواند فرایند پایان‌نامه سطح سه را آغاز کند. این اقدام در راستای تسهیل مسیر تحصیلی و کاهش موانع موجود در روند آموزشی و پژوهشی طلاب انجام شده است.

فراهم‌شدن امکان حضور طلاب

در جلسات گروه‌های علمی

به منظور تقویت ارتباط مستقیم میان طلاب، استادان و گروه‌های تخصصی، امکان حضور طلاب در جلسات گروه‌های علمی فراهم شده است. بر این اساس، در صورت رد طرح پژوهشی یا وجود ابهام، طلبه می‌تواند دلایل علمی تصمیم را دریافت کند. هدف از این اقدام، افزایش شفافیت در فرایند بررسی، رفع ابهامات و ایجاد فرصت برای اصلاح علمی طرح‌هاست. این رویکرد در راستای ساماندهی فرایند پایان‌نامه‌ها، استفاده هدفمند از ظرفیت اساتید، تسهیل مسیر تحصیلی و ارتقای کیفیت بررسی‌های علمی صورت گرفته است.

گزارش: جلال خسروی

علمیه خبر داد و گفت: در این طرح، برای نخستین‌بار ۱۰۰۰ استاد در عرصه ارائه و شیوه تدریس مورد ارزیابی قرار گرفتند و از هر استاد پنج فایل صوتی دریافت و بررسی شد.

وی با اشاره به اهداف این طرح افزود: تلاش کرده‌ایم در این ارزیابی، وضعیت اساتید را از جنبه‌های مختلف علمی، محتوایی و نحوه ارائه و بیان مطالب مورد بررسی قرار دهیم تا بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی متناسب با نیازهای اساتید طراحی و اجرا شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی ادامه داد: بر مبنای نتایج حاصل از این ارزیابی، کارگاه‌هایی برای اساتید طراحی شده است و تلاش می‌کنیم با شناسایی نقاط قوت و زمینه‌های نیازمند تقویت، مسیر ارتقای سطح علمی، محتوایی و مهارت‌های ارائه و تدریس اساتید را به شکل هدفمند دنبال کنیم.

فعالیت بیش از ۸۰ درس تمهیدی فقه معاصر در مدارس کشور

معاون آموزش حوزه‌های علمیه در ادامه با اشاره به توسعه آموزش‌های مرتبط با فقه معاصر اظهار کرد: سال گذشته برای نخستین‌بار سامانه دروس تمهیدی فقه معاصر و خارج فقه معاصر در تمامی استان‌ها و مدارس کشور فعال شد. این اقدام موجب شد آموزش‌های مرتبط با فقه معاصر از محدوده قم فراتر رود و در مدارس سراسر کشور توسعه پیدا کند؛ به‌گونه‌ای که در حال حاضر، علاوه بر قم، بیش از ۸۰ درس تمهیدی فقه معاصر در مدارس کشور برگزار می‌شود.

رشد چشمگیر مشارکت طلاب در المپیاد علمی

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی با اشاره به افزایش مشارکت طلاب در المپیاد علمی گفت: در سال ۱۴۰۳ حدود ۲ هزار و ۵۰۰ طلبه در این المپیاد علمی شرکت کرده بودند، اما سال گذشته این تعداد با رشد قابل توجهی مواجه شد و به بیش از ۸ هزار طلبه رسید.

توسعه کلاس‌های اساتذ راهنما

در مدارس منتخب سراسر کشور

معاون آموزش حوزه‌های علمیه همچنین از توسعه کلاس‌های استاد راهنما در استان‌ها خبر داد و گفت: طرح استاد راهنما بیش از دو دهه است که با موفقیت در مدارس فقهی قم اجرا می‌شود و امسال برای نخستین‌بار قرار است در مدارس منتخب سراسر کشور نیز فعال شود.

وی ادامه داد: تمهیدات لازم برای اجرای این طرح فراهم شده است و با موافقت مدیریت حوزه‌های علمیه و تأمین پشتیبانی‌های مورد نیاز، کلاس‌های استاد راهنما در مدارس منتخب کشور توسعه خواهد یافت.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی با بیان اینکه این طرح می‌تواند نقش مؤثری در هدایت علمی و آموزشی طلاب داشته باشد، خاطرنشان کرد: هدف آن است که ظرفیت اساتدان راهنما در مدارس استان‌ها نیز فعال شود و طلاب از هدایت و مشاوره علمی منسجم‌تر و مستمرتری برخوردار شوند.

امکان اخذ موضوع پایان‌نامه

پس از اتمام پایه نهم

وی در بخش دیگری از سخنان خود به تسهیل فرایند اخذ موضوع پایان‌نامه برای طلاب فقه و اصول اشاره کرد و گفت: پیش از این، طلاب فقه و اصول برای اخذ موضوع پایان‌نامه ملزم بودند پایه دهم را به پایان برسانند؛ اما با پیشنهاد معاونت آموزش و هم‌رازی شورای مبارک، از ماه‌های گذشته این امکان فراهم شده است که طلاب پس از اتمام پایه نهم، موضوع پایان‌نامه خود را اخذ کنند.

افزایش سهمیه اساتید راهنما و مشاور

با تکمیل اطلاعات سامانه‌ای

معاون آموزش حوزه‌های علمیه در ادامه درباره وضعیت سهمیه اساتید راهنما و مشاور اظهار کرد: بر اساس جدول ابلاغ‌شده به آموزش قم و با توجه به سوابق تدریس درس خارج، سطوح عالی و همچنین سابقه دفاع پایان‌نامه، اطلاعات اساتید در سامانه ثبت و سهمیه آنان افزایش یافته است.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی همچنین از بارگذاری بیش از ۱۰۰۰ موضوع مصوب در سامانه پایان‌نامه‌ها طی یکی دو سال اخیر خبر داد و گفت: با توسعه سامانه و تکمیل اطلاعات موضوعات مصوب، تلاش می‌شود فرایند انتخاب، بررسی و تصویب موضوع پایان‌نامه برای طلاب تسهیل شود و از ظرفیت پژوهش‌های انجام‌شده نیز استفاده مطلوب‌تری صورت گیرد.

گزارش: داوود مظاهری

«دین و مطالعات فضای مجازی»

وارد مرحله اجرا شد

وی در ادامه به توجه حوزه‌های علمیه به عرصه فضای مجازی اشاره کرد و با بیان اینکه توجه به عرصه فضای مجازی یکی از موضوعات مورد تأکید در «پیام حوزه پیشرو و سرآمد» بوده است، تصریح کرد: تلاش شده است این مطالبه در ساختار آموزشی حوزه‌های علمیه به مرحله اجرا برسد و حوزه بتواند متناسب با تحولات و نیازهای جدید این عرصه، نیروی انسانی متخصص و برخوردار از دانش حوزوی تربیت کند.

بازنگری سطوح فلسفه

با مشارکت بیش از ۲۵۰ استاد

مقیمی حاجی در بخش دیگری از سخنان خود به موضوع فلسفه و جایگاه آن در منظومه آموزشی حوزه‌های علمیه اشاره کرد و گفت: در «پیام حوزه پیشرو و سرآمد» تأکید شده بود که فلسفه باید به‌عنوان پشتوانه فکری تمدن حرکت کند و فلسفه اسلامی با جایگاه رفیع خود باید این مسئولیت را بر عهده بگیرد.

وی ادامه داد: بر همین اساس، برای نخستین‌بار پس از برگزاری یک همایش و سلسله نشست‌های هم‌اندیشی با حضور بیش از ۲۵۰ استاد فلسفه، موضوع بازنگری در سطوح آموزشی فلسفه به‌صورت جدی دنبال شد.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه افزود: در این فرایند، بیش از ۱۵ جلسه تضارب آراء نشست‌های تخصصی و کمیته‌های علمی برگزار شد و دیدگاه‌های مختلف اساتادان و صاحب‌نظران این عرصه مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت.

بازبینی سطوح دو، سه و چهار فلسفه

با رویکرد «امتداد اجتماعی»

وی با اشاره به نتیجه این فرایند اظهار کرد: برای نخستین‌بار، سطوح دو، سه و چهار فلسفه با رویکرد «امتداد اجتماعی» مورد بازبینی قرار گرفت و اصلاحات و تغییرات لازم در این سطوح دنبال شد.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه تأکید کرد: بازنگری در ساختار آموزشی فلسفه با استفاده از ظرفیت اساتادان و صاحب‌نظران این حوزه، تلاشی برای ارتقای جایگاه فلسفه اسلامی و فراهم‌کردن زمینه ایفای نقش مؤثرتر آن در عرصه فکری و تمدنی است.

ارزیابی بیش از ۳۶۰ مدرسه علمیه

در سراسر کشور

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی در ادامه به یکی دیگر از اقدامات تحولی در حوزه آموزش اشاره کرد و گفت: برای نخستین‌بار در طول دهه گذشته، وضعیت بیش از ۳۶۰ مدرسه علمیه در سراسر کشور در یک فرایند منسجم و بر اساس شاخص‌های مشخص مورد بررسی قرار گرفته است. این مدارس در محورهای آموزشی، پژوهشی، تحصیلی، تبلیغی و مدیریتی در کارگروه مربوطه ذیل شورای گسترش بررسی و ارزیابی شدند.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه با اشاره به نتایج این ارزیابی‌ها اظهار کرد: پس از انجام بررسی‌های کارشناسی و طی مراحل مربوط، مصوبه بیش از ۲۹۰ مدرسه علمیه به تأیید شورای گسترش رسیده است. این مصوبات پس از تأیید شورای گسترش و امضای رئیس شورای گسترش، یعنی مدیر حوزه‌های علمیه، ابلاغ شده است.

طراحی کارگاه‌های آموزشی ارتقایی توانمندی

علمی، محتوایی و مهارتی اساتید

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی از اجرای طرح جدید ارزیابی اساتید حوزه‌های

معاون آموزش حوزه‌های علمیه خبر داد

فعالیت بیش از ۵۰۰ واحد آموزشی

در سال تحصیلی جدید

معاون آموزش حوزه‌های علمیه کشور با تشریح برنامه‌های آموزشی و تحولی حوزه‌های علمیه برای سال تحصیلی جدید، از آغاز فعالیت بیش از ۵۰۰ واحد آموزشی در مقاطع مختلف حوزوی و حضور بیش از ۸ هزار و ۵۰۰ استاد تمام‌وقت و پاره‌وقت در حوزه‌های علمیه سراسر کشور خبر داد.

شناسایی ۳۵ هزار طلبه

بر اساس شاخص‌های رتبه‌بندی علمی

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی در ادامه به طراحی و اجرای شاخص‌های رتبه‌بندی علمی برای شناسایی و ارزیابی وضعیت تحصیلی طلاب اشاره کرد و گفت: تاکنون ۳۵ هزار طلبه بر اساس مجموعه‌ای از شاخص‌های علمی، کمی و کیفی شناسایی شده‌اند.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه با اشاره به فعال شدن «کارنامه رشد تحصیلی» برای این گروه از طلاب، اظهار کرد: برای این ۳۵ هزار طلبه، کارنامه رشد تحصیلی در پیشخوان فعال شده است و طلاب می‌توانند وضعیت و روند رشد تحصیلی خود را بر اساس شاخص‌های تعیین‌شده پیگیری کنند.

ارزیابی علمی مدارس با ۲۵ شاخص کمی و کیفی

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی از طراحی شاخص‌های وضعیت‌سنجی علمی واحدهای آموزشی خبر داد و اظهار کرد: در این طرح، با استفاده از مجموعه‌ای از شاخص‌های کمی و کیفی، وضعیت علمی و آموزشی مدارس حوزه‌های علمیه جمع‌آوری و ارزیابی شده است. بر اساس اطلاعات و داده‌های گردآوری‌شده، اکنون این امکان وجود دارد که در صورت درخواست مسئولان مدارس یا مدیران استانی، میزان رشد و کیفیت عملکرد هر مدرسه بر اساس ۲۵ شاخص مشخص و اعلام شود.

تأکید بر حرکت فقه به سمت تمدن‌سازی

معاون آموزش حوزه‌های علمیه در ادامه با اشاره به ضرورت حرکت دانش فقه به سمت پاسخ‌گویی به نیازهای تمدنی و اجتماعی گفت: حرکت فقه به سمت تمدن‌سازی یکی از دغدغه‌های مهم امام شهید در پیام «حوزه پیشرو و سرآمد» بوده است و حوزه‌های علمیه باید در مسیر تحقق

گزارش خبری

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالقاسم مقیمی حاجی در مراسم افتتاحیه سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۶ حوزه‌های علمیه که شنبه ۱۴ شهریور در مدرسه مبارکه فیضیه قم برگزار شد، با اشاره به شرایط ویژه و دشوار حوزه‌های علمیه در سال گذشته، اظهار کرد: در جریان این تحولات و حوادث، بیش از ۵۰۰ موبک در سراسر کشور با محوریت حوزه‌های علمیه و مدارس برپا شد و مدارس علمیه ضمن استمرار فعالیت‌های علمی و آموزشی، در عرصه اجتماعی نیز حضور فعال داشتند و در کنار مردم قرار گرفتند.

فعالیت بیش از ۵۰۰ واحد آموزشی

در سال تحصیلی جدید

وی در ادامه با تشریح وضعیت آموزشی حوزه‌های علمیه در سال تحصیلی جدید گفت: سال تحصیلی جدید را با بیش از ۵۰۰ واحد آموزشی فعال در سطح یک، سطوح عالی، درس خارج و مراکز تخصصی آغاز می‌کنیم. بیش از ۸ هزار و ۵۰۰ استاد در سراسر کشور به صورت تمام‌وقت و پاره‌وقت دروس مختلف حوزوی را ارائه خواهند کرد.

تداوم روند رشد پذیرش در حوزه‌های علمیه

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی با اشاره به روند پذیرش طلاب طی سال‌های اخیر اظهار کرد: از سال ۱۴۰۲ تاکنون، هر سال شاهد رشد نسبی در میزان پذیرش حوزه‌های علمیه بوده‌ایم و امیدواریم این روند در سال جاری نیز ادامه پیدا کند.

تدوین طرح‌های تحولی

برای پاسخ‌گویی به نیازهای روز

معاون آموزش حوزه‌های علمیه کشور با اشاره به ضرورت تحول در نظام آموزشی حوزه‌ها بیان کرد: با توجه به دغدغه‌های امام شهید نسبت به اینکه حوزه باید پاسخ‌گویی نیازهای روز جامعه باشد و در مسیر طراحی و اجرای تمدن حرکت کند، چند طرح تحولی را در دستور کار قرار داده‌ایم. این طرح‌های تحولی با هدف ارتقای ظرفیت علمی حوزه، پاسخ‌گویی به نیازهای جدید جامعه و تقویت نقش حوزه‌های علمیه در عرصه‌های مختلف علمی و تمدنی دنبال می‌شود.

به رسمیت شناخته شدن

دروس عالی تحقیقی غیر از فقه

وی یکی از مهم‌ترین اقدامات تحولی در حوزه آموزش را به رسمیت شناخته شدن دروس عالی تحقیقی غیر از فقه عنوان کرد و گفت: برای نخستین‌بار در سال گذشته، با همراهی و تصویب شورای عالی حوزه‌های علمیه، دروس عالی تحقیقی در رشته‌هایی غیر از فقه به رسمیت شناخته شد. بر همین اساس، از مهرماه امسال برای نخستین‌بار شاهد برگزاری رسمی دروس عالی در مقطع خارج در رشته‌های تفسیر و علوم قرآن، کلام و فلسفه خواهیم بود.

فعال شدن گروه‌های داوری سه رشته تخصصی

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی با بیان اینکه گروه‌های داوری در سه رشته تفسیر و علوم قرآن، کلام و فلسفه فعال شده‌اند از تصویب سه عنوان دیگر برای برگزاری دروس عالی خبر داد و گفت: سه عنوان «حدیث و رجال»، «تاریخ و سیره» و «ادیبای عرب» نیز برای برگزاری دروس عالی به تصویب رسیده است.

وی افزود: این سه عنوان پس از اعلام هیئت‌های داوری طی مراحل مربوط، با حدود یک ماه تأخیر نسبت به آغاز سال تحصیلی، فعالیت خود را در سال تحصیلی جدید آغاز خواهند کرد.

ثبت دوره دوم درس خارج برای طلاب فعال

معاون آموزش حوزه‌های علمیه از پیش‌بینی اعتباربخشی و ثبت سوابق دوره دوم درس خارج برای طلاب فعال، تدوین شاخص‌های جدید رتبه‌بندی و تکریم اساتید، شناسایی ۳۵ هزار طلبه بر اساس شاخص‌های علمی و طراحی نظام وضعیت‌سنجی علمی مدارس خبر داد و گفت: حرکت فقه به سمت تمدن‌سازی از مهم‌ترین رویکردهای آموزشی حوزه است و در همین راستا، رشته‌های تخصصی جدیدی در حوزه‌های مختلف فقهی به تصویب رسیده است.

اعتباربخشی و ثبت سوابق دوره دوم درس خارج

استاد حوزه علمیه قم افزود: بر اساس برنامه‌ریزی انجام‌شده، طلابی که چهار سال دوره درس خارج را با موفقیت پشت‌سر گذاشته و همچنان به صورت فعال قصد ادامه تحصیل دارند، می‌توانند از امکان اعتباربخشی و ثبت سوابق دوره دوم درس خارج بهره‌مند شوند.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه با اشاره به حمایت‌های صورت‌گرفته از طلاب در این زمینه تصریح کرد: این دوره با توجه به حمایت‌های انجام‌شده در حوزه شهری مرکز خدمات، برای شش سال دیگر نیز پیش‌بینی و تصویب شده است.

تدوین شاخص‌های رتبه‌بندی و تکریم اساتید

وی همچنین از تدوین شاخص‌های جدید برای رتبه‌بندی و تکریم اساتید حوزه‌های علمیه خبر داد و گفت: این طرح در حال حاضر در مرحله نهایی و نظرخواهی از اساتید قرار دارد و تلاش می‌شود پس از تکمیل فرایند بررسی و دریافت دیدگاه‌های اساتادان، زمینه اجرای آن فراهم شود.

يُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ فِي أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ: عِنْدَ اتِّقَاءِ الصُّلُوفِ وَعِنْدَ نُزُولِ الْغَيْثِ وَعِنْدَ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ وَعِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَعْبَةِ.

چهار موقع درهای آسمان را بگشایند و دعاها را مستجاب کنند. هنگام تلاقی صف مبارزان در راه خدا و هنگام نزول باران و هنگام نماز و هنگام دیدار کعبه.

حکمت نامه پیامبراعظمﷺ، ج ۱، ص ۱۸۲

آیت‌الله اعرافی در مراسم آغاز سال تحصیلی حوزه‌های علمیه تبیین کرد

۱۰ نکته راهبردی برای سال تحصیلی جدید حوزه‌های علمیه

ادامه از صفحه اول

راه‌اندازی مجتمع‌های تخصصی و توسعه فعالیت‌های پژوهشی

چهار تا پنج مجتمع تخصصی مهم در عرصه‌هایی همچون رشته‌های علوم اسلامی، پژوهش و مطالعات راهبردی حوزه و موضوعات مرتبط با حوزه معارف دینی راه‌اندازی شده است و دف از ایجاد این مجموعه‌های تخصصی، تقویت فعالیت‌های علمی و پژوهشی، تمرکز بر نیازهای تخصصی حوزه و فراهم کردن زمینه برای تولید دانش و پاسخ‌گویی علمی به مسائل نوپدید است.

راه‌اندازی ستادهای راهبری برای مسائل اجتماعی

حدود ۳۰ ستاد راهبری در حوزه مسائل اجتماعی راه‌اندازی شده است. این ستادها موضوعاتی همچون جمعیت، محیط زیست، حجاب، امر به معروف و دیگر مسائل مهم اجتماعی را دنبال می‌کنند و تلاش دارند با استفاده از ظرفیت علمی و پژوهشی حوزه، برای مسائل و چالش‌های اجتماعی راهکارهای مناسب ارائه دهند. این مجموعه با اهداف تقویت تعامل و همکاری میان حوزه و دستگاه‌های مختلف کشور فعالیت می‌کند.

تأکید بر بهره‌گیری هوشمندانه

از هوش مصنوعی و علوم شناختی

شورای سیاست گذاری فناوری‌های هوشمند و هوش مصنوعی شکل گرفته و حوزه در زمینه بهره‌گیری هوشمندانه از علوم شناختی و فناوری‌های پیشرفته نیز در حال حرکت است. در مواجهه با فناوری‌های جدید، نباید نه منفعل باشیم و نه غافل؛ بلکه باید آگاهانه، هوشمندانه و فعالانه به سمت بهره‌گیری از ظرفیت‌های این علوم و فناوری‌ها حرکت کنیم.

حوزه باید ضمن شناخت دقیق تحولات علمی و فناوری، ظرفیت‌های موجود در این عرصه‌ها را برای تحقق مأموریت‌های علمی، فرهنگی و اجتماعی خود مورد استفاده قرار دهد.

حمایت از پژوهش‌های مورد نیاز حوزه و نظام

یکی از محورهای مهم فعالیت‌های حوزه، حمایت از پژوهش‌هایی است که نیازهای واقعی حوزه و نظام را مورد بررسی قرار می‌دهند. تاکنون تعداد قابل توجهی از طرح‌های مطالعاتی مورد حمایت قرار گرفته و موضوعاتی که دستگاه‌های مختلف نظام در عرصه‌های گوناگون به آن نیاز دارند، در اختیار محققان و پژوهشگران قرار گرفته است تا از منظر علمی و تخصصی مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد. این رویکرد می‌تواند زمینه را برای ارتباط بیشتر میان پژوهش‌های حوزوی و مسائل واقعی جامعه و نظام فراهم کند و به تولید پاسخ‌های علمی و کاربردی برای نیازهای کشور منجر شود.

مرکز اسناد حوزه و روحانیت یکی از مجموعه‌های مهم در زمینه حفظ و ثبت میراث تاریخی حوزه‌های علمیه استو تاکنون حدود یک میلیون و ۵۰۰ هزار سند مربوط به گذشته یکصد ساله حوزه علمیه قم جمع‌آوری شده است که از این میان، حدود ۵۰۰ هزار سند، اسناد مکتوب هستند. این مجموعه عظیم اسناد، بخشی از تاریخ و تحولات حوزه علمیه قم در یکصد سال اخیر را در خود جای داده و می‌تواند به عنوان آینه‌ای از تحولات بزرگ علمی، اجتماعی، فرهنگی و مدیریتی حوزه در این دوره مورد استفاده قرار گیرد.

حفظ، ساماندهی و بهره‌برداری علمی از این اسناد، اهمیت فراوانی در شناخت تاریخ معاصر حوزه‌های علمیه دارد و می‌تواند زمینه انجام پژوهش‌های دقیق‌تر درباره پیشینه، تحولات و نقش حوزه در تحولات یکصد سال اخیر را فراهم کند.

فعال شدن مرکز راهبری جذب و پذیرش

یکی از محورهای مهم، توجه جدی به مسئله جذب و پذیرش است که بر همین اساس، «مرکز راهبری جذب و پذیرش» فعال شده است. با توجه به جایگاه و اهمیت موضوع جذب و پذیرش، مرکز راهبری جذب و پذیرش فعال شده است تا این مسئله با نگاه دقیق‌تر و رویکردی منسجم‌تر دنبال شود. تقویت فرآیند جذب و پذیرش، از موضوعات مهم و اساسی در مسیر آینده حوزه‌های علمیه است و باید با برنامه‌ریزی، راهبری و همکاری بخش‌های مختلف حوزه دنبال شود.

مدیران حوزه با تدبیر مناسب، القائنات مغرضانه‌ای را که طلاب جوان را از آینده ناامید می‌کند، خنثی کنند. امروز اسلام و ایران و شیعه در جهان از عزّت و حرمتی برخوردار است که هرگز درگذشته دارا نبوده است. طلبه جوان با این احساس درس بخواند و رشد کند.

پیام به همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزهی علمیه قم

آیت‌الله اعرافی در مراسم آغاز سال تحصیلی حوزه‌های علمیه تبیین کرد

حضوری فعال و مؤثر داشته باشد. راه‌اندازی مراکز و دفاتر تخصصی، توسعه فعالیت‌های علمی و پژوهشی، تقویت آموزش‌های پایه، توجه به فضای مجازی و گسترش فعالیت‌های تبلیغی، همگی در راستای پاسخ‌گویی حوزه به نیازهای جامعه و انجام رسالت‌های آن دنبال می‌شود. امیدواریم با همراهی و همکاری اساتید، نهادها، مدارس و طلاب، این برنامه‌ها با قوت بیشتری ادامه یابد و حوزه‌های علمیه بتوانند در مسیر رشد علمی، فرهنگی و اجتماعی و تحقق مأموریت‌های خود گام‌های مؤثرتری بردارند.

در آغاز سال تحصیلی جدید، لازم است با الهام از اندیشه و سیره امام راحل، رهنمودهای رهبر شهید انقلاب اسلامی، مراجع عظام تقلید و پیام‌های بزرگان حوزه، مسیر حرکت حوزه‌های علمیه با دقت و جدیت بیشتری دنبال شود.

۱۰ نکته مهم برای سال تحصیلی جدید حوزه‌های علمیه یکم: جبران عقب‌ماندگی‌های علمی؛ اولویت نخست حوزه ما در مقطعی با مسائلی مانند کرونا و جنگ تحمیلی مواجه شدیم که تا حدودی در کارهای علمی خلل ایجاد کرد و ممکن است در برخی بخش‌ها عقب‌ماندگی‌هایی پدید آمده باشد. امسال لازم است اساتید، مدیران و همه فعالان حوزه‌های علمیه، با جدیت، عقب‌ماندگی‌های احتمالی را جبران کنند. تقاضای ما این است که جبران عقب‌ماندگی‌های علمی، از خطوط اصلی برنامه و فعالیت مدیریت‌ها و اساتید محترم حوزه باشد.

حوزه علمیه باید ضمن توجه به همه وظایف و مسئولیت‌های خود، جایگاه علم، پژوهش، فقه، اصول، معارف اسلامی و تربیت علمی طلاب را به‌عنوان یکی از ارکان اصلی خود حفظ و تقویت کند. **دوم: حوزه در کنار ملت و نیروهای مسلح در صحنه خواهد بود** همزمان امروز اعلام می‌کنیم؛ هم به دشمنان ایران، اسلام و انقلاب اسلامی و هم به دوستانمان، که حوزه همچنان اصالت را به انقلاب اسلامی، حضور در صحنه و ایستادگی در برابر دشمنان اسلام، ایران و انقلاب اسلامی می‌دهد.

مدیر حوزه‌های علمیه تصریح کرد: از مدیران و اساتید محترم حوزه تقاضا دارم هر جا احساس کردند که حضور در میدان، خیابان و صحنه برای پشتیبانی از نیروهای مسلح و حمایت از مردم ضروری است، این حضور را در اولویت قرار دهند.

ترمیم عقب‌ماندگی‌های علمی و اهتمام به کار علمی در جای خود اهمیت فراوان دارد، اما در شرایطی که حضور در صحنه، حمایت از مردم و پشتیبانی از رزمندگان و نیروهای مسلح ضرورت پیدا می‌کند، این مسئولیت نیز باید مورد توجه و اهتمام جدی حوزه قرار گیرد. **سوم: آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای مواجهه با تهدیدها** همه دنیا باید بداند که ملت ایران با پیروی از رهبر معظم انقلاب اسلامی، در مسیر پیشبرد اسلام و انقلاب اسلامی ذره‌ای کوتاهی نخواهد کرد. و ما با اتباع از مراجع عظام، در کنار ملت هستیم و برای همه گزینه‌ها در رویارویی با دشمن آمادگی داریم.

چهارم: بهره‌گیری از درس‌های جنگ در تربیت حوزوی و اجتماعی یکی دیگر از محورهای مهم فعالیت حوزه را بهره‌گیری از دستاوردهای فرهنگی، اخلاقی و تربیتی جنگ تحمیلی است و باید از دستاوردهای جنگ تحمیلی برای تربیت حوزویان، جامعه، دانش‌آموزان و دانشجویان بهره بگیریم.

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه کشور افزود: در دیدار وزیر آموزش و پرورش عرض کردم که این جنگ، یک آینه تمام‌نما از ایمان یک ملت بود و در حقیقت، دفتر و مجموعه‌ای از درس‌های اخلاقی و تربیتی را در برابر ما گذاشود. اساتید ما در حوزه، در آموزش و پرورش و در دانشگاه‌ها باید این جلوه‌های ایمان، ایثار، فداکاری و جان‌فشانی ملت و شهدا را دستمایه‌ای برای کتاب تهذیب و تربیت قرار دهند.

از اساتید بزرگوار انتظار می‌رود با عنایت ویژه به این موضوع، از ظرفیت‌های تربیتی و اخلاقی این حوادث برای پرورش نسل آینده بهره بگیرند و فرهنگ ایثار، مقاومت، فداکاری و شهادت را در فرایند تربیت دینی و اجتماعی مورد توجه قرار دهند.

- سال بیست و پنجم
- شماره ۸۹۴
- دوشنبه ۱۶ شهریور ۱۴۰۵
- ۲۰ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly
 صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
 مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضا رستمی
 سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه
 تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳
 صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
 نشانی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵
 پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
 پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
 کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم (۴۰۲)

ای قصه بهشت ز کویت حکایتی شرح نعیم خلد ز وصلت روایتی علم وسیع خضر ز بحرت علامتی آب حیات معرفت را کنایتی انفاس عیسی از نفست بود شمه‌ای تعمیر عمر نوح، تو را بود آیتی کی عطرسای مجلس روحانیان شدی گل را اگر نه بوی تو کردی رعایتی هر پاره از دل و از غصه قصه‌ای هر سطری از خصال تو وز رحمت آیتی تا چند ای امام بسوزیم در فراق آخر زمان هجر شما را نهایتی در آرزوی خاک درش سوختیم ما یادآور ای صبا که نکردی حمایتی ای فیض عمر رفت و ندیدی امام را صد مایه داشتی و نکردی کفایتی

پنجم: تقویت جایگاه مرجعیت و ولایت فقیه

مرجعیت به‌عنوان نهاد اصیل حوزه باید مورد توجه و تقویت قرار گیرد و به‌ویژه در آغاز زعامت رهبر معظم انقلاب این خط استوار حوزه باید با قوت ادامه پیدا کند. ما در کنار بزرگان حوزه قرار داریم و ولایت فقیه، مشعل راهنمای ماست. این خط روشن حوزه‌های علمیه است و باید با قوت و استواری دنبال شود.

ششم: آشنایی با اندیشه‌امامین انقلاب اسلامی و بزرگان آشنایی با اندیشه امام راحل و بزرگان انقلاب، به‌ویژه امامین انقلاب، باید از خطوط اصلی فعالیت‌های حوزه‌های علمیه باشد. اندیشه امام راحل و امام شهید ما باید در حوزه مورد توجه جدی قرار گیرد و نسل جدید طلاب و روحانیون با مبانی فکری، اندیشه سیاسی، اجتماعی و دینی امام و رهبران انقلاب اسلامی به‌صورت عمیق و مستمر آشنا شوند.

هفتم: جهاد تبیین؛ وظیفه شبانه‌روزی حوزه‌های علمیه

جهاد تبیین و روایت صحیح از عظمت انقلاب اسلامی در ایران و جهان، وظیفه شبانه‌روزی همه ماست. حوزه‌های علمیه باید در عرصه تبیین، روشنگری و پاسخ‌گویی به شبهات فعال باشند و با بهره‌گیری از ظرفیت علمی، فکری و تبلیغی خود، روایت صحیح و مستند از انقلاب اسلامی و تحولات کشور ارائه کنند.

هشتم: قدرت علمی و فقهی؛ محور اصلی حوزه

«کار اصلی حوزه، قدرت علمی و فقهی و فکری آن است» و قدرت علمی حوزه یکی از اصول اساسی و غیرقابل اغماض است. ما در طول تاریخ، میراثی عظیم و ارزشمند در عرصه‌های فکری، کلامی، حدیثی، تفسیری، فقهی و دیگر علوم اسلامی داشته‌ایم و این بنیه عمیق علمی باید حفظ و تقویت شود. حوزه باید در کنار حفظ میراث ارزشمند علمی خود، زمینه رشد و بالندگی بیشتر علوم اسلامی را فراهم کند و اجازه ندهد بنیه علمی و فکری حوزه دچار ضعف یا آسیب شود. در کنار قدرت علمی و فقهی، باید قدرت روحی، معنوی و اخلاقی طلاب و حوزویان نیز تقویت شود و این دو بال، یعنی توان علمی و توان معنوی و اخلاقی، باید همزمان مورد توجه قرار گیرد.

نهم: ضرورت ارتباط مستمر حوزه با مردم و نسل جوان

ارتباط با مردم، جوانان، دانش‌آموزان، دانشجویان، دانشگاهیان و همه طبقات جامعه باید از برنامه‌های اصلی حوزه‌های علمیه باشد. حوزه نمی‌تواند نسبت به جامعه، مسائل نسل جوان و تحولات فکری و فرهنگی کشور بی‌تفاوت باشد. روحانیون و طلاب باید در میان مردم حضور داشته باشند و ارتباط خود را با نسل‌های مختلف، به‌ویژه جوانان و دانش‌آموزان و دانشجویان، تقویت کنند.

حوزه باید در عرصه‌های علمی، فرهنگی، اجتماعی، تبلیغی و تربیتی، حوزه‌ای پیشرو، سرآمد، پویا و پاسخ‌گو باشد.

دهم: استفاده از فناوری‌های نوین با حفظ مبانی اجتهادی

باید از همه روش‌ها و فناوری‌های پیشرفته برای پیشبرد حوزه و دین استفاده کنیم. البته استفاده از ابزارهای جدید باید با حفظ مبانی درست اجتهادی و روش‌های عمیق و ریشه‌دار سنت حوزه همراه باشد. حوزه باید ضمن پایبندی به مبانی اصیل علمی، فقهی و اجتهادی خود، از ظرفیت فناوری‌های نوین برای توسعه آموزش، پژوهش، تبلیغ، ارتباط با جامعه و انتقال معارف دینی بهره ببرد.

ان‌شاءالله حوزه‌های علمیه با انسجام، بصیرت و روح انقلابی و با تکیه بر مبانی اصیل خود و در امتداد راه مرجعیت و ولایت، مسیر خود را با قوت ادامه خواهد داد.